

1 Korin

Agau e nugau zebigeg

Pol go Epesus uzan daimai, agau e Korin duail el sikut wai mareun. Korin uzan go Akaia agaig ebu dareu. Uzan go Grik duail el asiu daremen. Zuda duail el go han go ebu daremen. Getal Pol go uzan go betei daimai, Uwait nugau Ze abai marena, duail el go ebuan asiu goagal oiagab Yesus en petak emen. Korin uzan duail el ipal ag ecesab asiu mui, bo, ag igul eg asiu macanemen. Ag wal igul maimai, polu wes ulagwag mai daremen. Pol nug Kristen duail el ag en dabeleimai, ag igul go i mabun aimai sikut wai mareun. Agal oiagab Yesus en petak emen gusig patai damam aimai awareun.

Agau e sesamorabun ze

- 1:1-9 Pol nug Korin duail el awareun.
- 1:10-4:21 Pol nug Kristen duail el agzozou atalaimai, beu beu salau macanemen en ze awareun.
- 5:1-7:40 Duail el ipal ag wal igul macanemen, Pol nug ag koli Uwait nugau Ze sesamoraimai, suban dabun aimai awareun.
- 8:1-11:1 Kristen duail el mui, polu wes ulagzanemen duail el mui, agal ze.
- 11:2-14:40 Kristen duail el ag erunaimai, Uwait nugau salau moroimai, gonugau wanib ulagwag muramamen.
- 15:1-58 Yesus Kristus go noumaimai, koli waseun sul duail el ag han koli asamamen.
- 16:1-4 Yesus en oiagab petak emen duail el Zudia

agaig ebu uhu oi darena, duail el ipal agen aiwag gotulaimai, ag isanarabun ze.

16:5-24 Pol nug ze ipal nug en ze maimai, gonugau ze poeun.

Pol nug Korin uzanan Kristen duail el sikut wai mareun.

¹ O zaiar, Korin uzanan Kristen duail el, iz Pol, Uwait nugtal iz Yesus Kristus nugau ze oi aidabun tapai mileun, igual zaicig, Sostenes go ereg iz ibail daimai, iguan ag sikut wai marem.

² O zaiger, sikut e iguan ag Kristen duail el Korin uzan daremen palautai marem. Ag Yesus Kristus dual pezai daremen, gonun, Uwait nug gonugau duail el naliu tapai mareun. Go ag mui duail el unum em e ebu igual Dubanou Ban, Yesus Kristus nugau wanib ulagzanemen abai ereg gonugau duail el naliu dabun ulareun. Yesus Kristus go ig ag abai ereg igual Dubanou Ban.

³ Iz Uwait guzenai auranem, go igual memenig mui, igual Dubanou Ban, Yesus Kristus mui agal oiagab naliu eiman ag isanarebi, agal oiagab selai damamen.

⁴ Iz umkoskos ag en izal Uwait 'Ese-e' auranem, einen, ag Yesus Kristus dual pezai darena, go nug ag gonugau ougab naliu eiman suban isanareun.

⁵ Iz ag en Uwait 'Ese-e' auranem, einen, go nug ag isanaraimai, ece unum maraneu. Dabeleu naliu marena, ag gonugau ze naliu abe maimai, duail el ipal awaranemen. ⁶ Kristus nugau ze agal oiagab oug gusig dareu. Duail el agal igul uligaimai, ag Kristus nugau ze go petak em. ⁷ Gonun, ag ulis,

igual Dubanou Ban, Yesus Kristus koli araog al-abun gumeimai, ag ece unum agal doropag isanarabun mui go darem. Uwait nugau Ah Wes nug ece go umkoskos maraneu. ⁸ Yesus nugtal agal oiagab petak emen gusig maraba, ag gusig tapai dabiag, em tamabun ziwasi alamau. Guzenaimai, igual Dubanou Ban, Yesus alamau ziwasi ebu, agal wanimag ebu ze tub i damau. ⁹ Uwait nug ag gonugau nag, igual Dubanou Ban, Yesus Kristus dual gotulabun ulareun. Uwait nugtal gonugau ze unum muzmuz sesamoraneu, gonun, ig abiu go nug ig suban gumigina, ig Yesus dual naliu damam.

¹⁰ O zaiar, igual Dubanou Ban, Yesus Kristus nugau wanib ebu iz ag gusig ze awarem, ag unum ze tutak macan. Ag beu beu i atalan. Oiagab tutak a mui, dabeleu tutak a mui, suban dan. ¹¹ O zaiar, Kloe nugau zaueim dacanemen dudu ipal alaimai, agen ag oiagab tutak tamacag dacanemen, agzozou ze eim alalanemen ze ailemen domin. ¹² Ze go doimai, iz ze e awaramoroi. Ag tutak tutak ze ata atai macanemen. Ipal agen enanem, “Iz Pol sesamoraneu.” Ipal agen enanem, “Iz Apolos sesamoraneu.” Ipal agen enanem “Iz Pita sesamoraneu.” Kolital ipal agen enem, “Iz Kristus sesamoraneu.” ¹³ Ag igul go guzenaimai, go ag Kristus ginampet sul beu beu atalanemen. Bo, iz Pol agal igul eg zilagai marabun a gegeulanau ebu noumemin ta? Ag izal wanim ebu gagaliag patemenin ta? Tam pet, tam.

¹⁴ Iz ag ula duaillel asiu izal ebesil gagaliag patab tam. Iz Krispus, Gaius dual tutak gagaliag patemin. Gonun, iz Uwait ‘Ese-e’ auranem.

¹⁵ Guzenaimai, du tub nug ag izal wanib ebu gagaliag patemen aimai i ze mamau. ¹⁶ (O, go petak, iz Stepanas nugau ug han gagaliag patemin. Iz duail el ipal izal ebesil gagaliag patemin ta, tam ta, iz dabelabun iborain tam.) ¹⁷ Kristus nug iz duail el gagaliag patabun palautilab tam, iz gonugau Ze Naliupet duail el awarabun palautileun. Izal ze dudu agal ze awaranemen sul tam. Ze go dudu agal dabeleu eiman alab tam. Iz gaul dudu agal dabeleu sesamoraimai, ze memin zob, Yesus Kristus a gegeulanau ebu noumeun salau gonug ig isanigab tam.

Kristus go Uwait nugau dabeleu naliu mui gusig mui patai dareu.

¹⁸ Iz abiu, dudu go ag tamabun abu ebu darem, agen Yesus Kristus go a gegeulanau ebu ag imarabun noumeun ze go doimai, agal dabeleu go kar weun du nugau ze aimai ze memen, bo, ig duail el go nug koli imaigeu go ig abiu, ze go Uwait nugau gusig a. ¹⁹ Uwait nugau ze getal sikut wai memen go guzenai dareu, “Iz abiu macanemen dudu agal dabeleu naliu oiai. Iz dudu ag dabeleu naliu mui anemen agal dabeleu eg marai.” *Aisaia 29:14*

²⁰ Gonun, abiu macanemen dudu go ag erunamamen? Kasai ze abai maranemen dudu go mui em e ebuan dudu ze eim alalanemen mui ag erunamamen? Dudu go Uwait nug em e ebuan dabeleu go naliu tam, dudu go agal dabeleu kar wageun dudu sul patarai meun. ²¹ Uwait nugau dabeleu naliu pet, gonun, em e ebuan duail el agal dabeleu eim go abe murabun iborain tam.

Agal dabeleu gonugau ze duaillel awaranem ze go kar weun du nugau sul, bo, Uwait nug ze go eim duaillel agal oiagab petak emen imarabun gonugau ougab siksikaneun. ²² Zuda duaillel ag gugeg beu beu piabun guzenanemen. Grik duaillel ag dabeleu naliu uabun guzenanemen. ²³ Bo, ig Kristus a gegeulanau ebu noumeun nugau ze awarai darem, ze go eim Zuda duaillel Uwait wau-gab bitabun abu tapelai maraneu. Emgasag ipal ebuan duaillel agal dabeleu ze go kar wageun dudu agal ze sul. ²⁴ Bo, duaillel go Uwait nug Yesus sesamorabun ulareun, ag Zuda duaillel ta, Grik duaillel ta, ag abiu go Kristus nugau ze, Uwait nugau gusig mui, gonugau dabeleu naliu mui go eiman aleun. ²⁵ Dudu agen Uwait nugau dabeleu go eg aimai semuranemen, bo, du go nugau dabeleu, go nug em ebuan dabeleu unum zilarai dareu. Dudu agen Uwait nugau gusig ginampet anemen, bo, gusig go ginampet nug dudu agal gusig unum zilareu.

²⁶ O zaiar, ag ulis dabilan, ag getal erunai pet daremen ebu Uwait nug Yesus Kristus sesamorabun ulareun go koli dabilan. Ag ula ebu, dudu asiu em e ebuan dabeleu naliu mui i darem. Dudu asiu ag ulapagwag mui han i darem. Dudu asiu ag dudu banban agal ug ebuan zuab tam. ²⁷ Bo, abiu duaillel Uwait nug aipag nuabun aimai, abiu tamacag duaillel tapai mareun. Go duaillel gusig a aipag nuabun aimai, duaillel gusig tamacag tapai mareun. ²⁸ Duaillel inen em e ebu, duaillel ipal agal dabeleu ag naliu tam, ag duaillel go gasag maranemen, Uwait nug duaillel go tapai mareun. Go duaillel wanimag

tamacag tapai mareun. Gonun, ein ece duailel agen go banou aimai dabilanemen, Uwait nug semareun. ²⁹ Guzenaimai, du tub nug nugtal gonugau wanib Uwait nugau ameg ebu wag mabun iborain tam. ³⁰ Uwait nugtal ag Yesus Kristus dual pezai mareun daremen. Gonug Yesus ig dabeleu naliu migabun bigegwai migeun dareu. Yesus Kristus nugtal ig Uwait nugau ameg ebu duailel tuguai ai gaimai, gonugau igul naliu sesamorai aidabun tapai migeun. Yesus Kristus a gegeulanau ebu noumeun, gonun, Uwait nug igual igul eg ebuan imaigeun. Guzenina, igul eg gonug ig koli gumigabun iborain tam. ³¹ Gonun, Uwait nugau ze aneun sul, go guzenai aneu, “Du in gonugau salau meun en gonugau wanib ulagwag mabun dabeleu, go Dubanou Ban nug go salau mabun gusig moroun dabeleimai, Dubanou Ban nugau wanib sag ulagwag mamau.” *Jeremaia 9:24*

2

Kristus noumeun ze.

¹ O zaiar, iz amegai ag waiagab alemin ebu, Uwait nugau Ze wageimai dareun ag awaremin. Iz ag ze dudu dabeleu asiu mui agen ze maranem sul awarab tam. ² Iz guzenai dabelemin, iz ag ula daimai, iz ecesab ipal en dabeleimai, ag i awarai. Iz Yesus Kristus go a gegeulanau ebu noumeun sag dabeleimai, awarai. ³ Guzenaimai, iz ag waiagab alemin ziwasi ebu, iz gusig tamacag, iz guarguaraimai, uminai mui daremin. ⁴ Iz Yesus nugau ze maremin go abiu macanemen dudu ipal goagal dabeleu eiman agal dabeleu kekulabun

aimai awaranemen sul awarab tam, bo, Uwait nugau Ah Wes gonugau gusig nug izal oisau gusig mileun, gonun, ag abiu memen go Uwait nugau Ze marena, domen. ⁵ O zaiar, iz igul go guzenemin, einen, izal dabeleu agal oiagab petak emen go Uwait nugau gusig sag ebu macan, abiu dudu agal dabeleu i sesamoran.

Uwait gonugau dabeleu go naliu.

⁶ Bo, ig awaranem, ze go dabeleu naliu eiman zuna, awaranem. Duail el ag Uwait nugau igul eiman gusig memen ag igual ze go awaranem doimai, abe memen. Bo, ze go naliu ag abe memen, go em e ebuan abiu macanemen dudu mui, em e ebuan dudu banban mui, agal dabeleu eiman zuab tam. Dudu go unum tamamam. ⁷ Tam pet tam, ig Uwait nugau wagememun ze gonugau dabeleu naliu eiman zuaneu awarem. Getal Uwait nug em e patai mab tam ebu, gonugau dabeleu naliu eiman ig go dual Mesgai wag suban dabun tapai migeun. ⁸ Em e ebuan dudu banban ag ze go naliu i abiu, einen, ag go abe memen zob, ag igual Dubanou Ban go wanib ulagwag mui a gegeulanau ebu i asai memen zob. ⁹ Bo, Uwait nugau Ze getal sikut wemen guzenai aneu, “Ein ece du tub ameg nug getal piab tam mui, ece dabug nug duab tam mui, ein ece aiu ses zumau i dabilaneu, ece naliu pet go Uwait nug duail el go en oiagab noumemen uabun tapai mareun dareu.”

Aisaia 64:4

¹⁰ Bo, Uwait nug gonugau Ah Wes nug ig ece go araog abai migeun.

Uwait nugau Ah Wes nug ece unum wageimai darem itanaimai, piaraneu. Uwait nugau dabeleu

wageimai dareu han go araog pianeu. ¹¹ Du tub nug du tub nugau dabeleu erunai pet dareu go abe murabun iborain tam. Tam pet, tam. Du gonugau wes nugtal du go nugau dabeleu erunai pet dareu abe macaneu. Gonun, du tub nug Uwait nugau dabeleu erunai pet dareu i abe macaneu. Uwait nugau Ah Wes nug sag Uwait gonugau dabeleu erunai pet dareu abe macaneu. ¹² Ig em e ebuan wes uab tam, ig Uwait nug gonugau Ah Wes migeun omun. Guzenaimai, ig Uwait nug ein ece gaul migeun unum abe mabun iboin.

¹³ Ze e naliu ig ag awarem, go dudu agal dabeleu ebuan oimai, awarem tam. Uwait nugau Ah Wes nugtal ig abai migena, ag ze go awarem. Ig Ah Wes enugau petak ze duail el Ah Wes mui awaranem.

¹⁴ Bo, du tub go Uwait nugau Ah Wes uab tam, go ece naliu Uwait nugau Ah Wes eiman alamau go i umau. Einen, gonugau dabeleu ece go bigegwai tamacag, go ece gonugau bigegwai abe murabun iborain tam, einen, dudu Ah Wes mui ag sag gonugau bigegwai abe mabun iboin. ¹⁵ Du tub go Ah Wes mui go ece unum uligaimai, sisiaraneu, bo, du tub nug du go nugau igul sisiabun iborain tam.

¹⁶ Uwait nugau ze guzenai aneu,
 “Inug Uwait Ban nugau dabeleu abiu meu? Inug go dabeleu naliu murabun iboin?” *Aisaia 40:13*

Em ebuan du tub nug guzenabun iborain tam.

Bo, igual dabuigeleu go Kristus nugau dabeleu sul.

3

Ig Uwait nugau salau macanem duail el.

¹ O zaiar, iz ag dudu Uwait nugau Ah Wes mui awaranem sul awarab tam. Iz ag em e ebuan duailel igul eg macanemen sul awaremin. Ag duailel ulistal oiagab petak emen sul, gonun, iz ag mogoi ginaginam sul awaremin. ² Iz ag mogoi ginaginam sul ap sag maremin, ee gusig marab tam, einen, ag ee gusig zabun iboin tam. Ulis han ag ee gusig uabun iborain tam. ³ Einen, ag em e ebuan duailel sul danemen. Ag agzozou wanimag ze ebalagab maimai, alalanemen. Petak pet, igul go guzenanemen go em e ebuan igul. ⁴ Ag beu beu atalaimai, ipal agen enem “Iz Pol sesamoranem”, ipal agen enamam, “Iz Apolos sesamoranem”. Go ag em e ebuan duailel agen guzenanem sul guzenamamen.

⁵ Ag suban dabilan. Apolos go in? Pol go in? Ig gaul Uwait nugau salau dudu aliag, Dubanou Ban nug gonugau salau ag oiagab petak abun aimai tapai migeun. Ig iguatal igual salau atai memun. ⁶ Amegai izan ee ug wemin, Apolos nug ulis ee ug gumaneun, bo, Uwait nug ee ug go gusig morona, walu zuaneu. ⁷ Du in nug ee ug baneu ta, du in nug ee ug gumaneu ta, du go banou tam, bo, Uwait nug ee ug go gusig morona, walu zuaneu, go sag banou pet. ⁸ Du in nug ee ug baneu, du in nug ee ug gumaneu, ag ereg Uwait nugau salau sag macanem. Uwait nug aiu ses dudu go ein salau memen guzenaital ece beu beu maramau. ⁹ Ig ereg Uwait nugau salau sag macanemun. Ag Uwait nugau ougem.

Ag han Uwait nugau zau. ¹⁰ Uwait nug gonugau ougab naliu eiman iz isanilena, zau naliu mabun abai milena, iz zau sanag zau naliu macanemen

dudu agen gusig macanemen sul patai dabun hei betemin. Dudu ipal agen sanag go ebu zau mai daremen. Bo, dudu tutak tutak ag subantal sanag go ebu zau mamamen. ¹¹ Uwait nug Yesus Kristus ulacan zau sanag gusig sul tapai meun dareu, gonun, du tub nug ulacan zau sanag awau tapai murabun iborain tam. ¹² Dudu ipal ag zau sanag go ebu zau mabun aiwag naliupet ta, aiwag gol ta, silva ta oimai, zau gusig macanemen. Bo, dudu ipal ag a ta, amam gau ta, gig ta oimai, zau macanemen. ¹³ Sisiarabun ziwaz ebu, du nugau salau erunai pet macaneun, ig araog pimam. Gonugau salau ab nug patai pimau, gonun, gonugau salau naliu ta, eg ta, araog abai migamau. ¹⁴ Du tub gonugau zau sanag go ebu meun ab nug i elaba, go ece naliu umau. ¹⁵ Bo, du tub nugau zau unum ab nug elaba du go nugau salau unum tamamau. Zau atag du go nugtal Uwait nug imaba, go unum eg usalab tam, bo, go ab unig eiman utei uminai waneun sul.

Ig Kristen duaillel Uwait nugau Nou Zau banou.

¹⁶ Petak pet, ag abiu, Uwait nugau Nou Zau banou go ag sag. Uwait nugau Ah Wes agal oiagab oug dareu. ¹⁷ Gonun, du in nug Uwait nugau Nou Zau eg wamau, Uwait nug koli go eg muramau, einen, Uwait nugau Nou Zau go gonugau pet usalai meun. Ag go Nou zau banou.

Ig dudu agal wanimag ulapagwag i mab.

¹⁸ Du tub nugtal gonugau enib ebu ze i polu ze mamau. Du tub nug, ag ula, gonugau em e ebuan dabeleu eim izal dabeleu naliu mui aimai, wanib wag maba aimai, iz ze go auramoroi, "Amegai na

kar neweun du sul usalai dan. Na aiu ses dabeleu naliu mui damam.”¹⁹ Einen, em e ebuan dabeleu, Uwait nugau ameg ebu naliu tam, kar weun du nugau sul. Uwait nugau Ze getal go enai aneun, “Abiu macanemen dudu ein igul mabun dabilei darena, Uwait nug pigai alaimai, goagal dabeleu eg abai maraneu.” *Job 5:13*

²⁰ Kolital, Uwait nugau ze nug guzenai aneu, “Ban go abiu, em e ebuan abiu macanemen dudu agal dabeleu ginampet, ag ein salau mabun dabilanemen, go naliu i usalamau.” *Buk Song 94:11*

²¹ Gonun, du tub nug, em e ebuan dudu agal wanimag wag i mab. Uwait nug ag ece unum mareun. ²² Gonug Pol, Apolos, Pita, goagen ag isanarabun mareun. Em e mui, awau dabun igul mui, noumabun igul mui, ece ulis dareu mui, ece aiu ses zuabun emen, ece go unum agal. ²³ Ag Kristus nugau, Kristus go Uwait nugau.

4

Uwait nug ig Yesus Kristus nugau salau oi murabun uligeun.

¹ Gonun, duailel ag abiu macan, ig Kristus nugau salau dudu, iguan Uwait nugau petak ze wageimai dareu araog mai aidabun tapai migeun.

² Salau dudu agal salau mabun gusig ze guzenai, go gonugau gumaneu du nug ein salau mabun auraba, ze suban doimai, sesamoraimai, salau macaneu. ³ Agen ta, em e ebuan duailel ta agen izal igul sisiamam, iz go en dabeleu asiu i om. Ag don, iz izanag izal igul i sisanem. ⁴ Iz i abiu, igul eg tub guzenemin ta, tam ta, bo, iz unum igul naliu

manem aimai ze mabun iborain tam. Dubanou Ban nug sag izal igul sisi ai milaneu. ⁵ Gonun, o zaiar, igual Dubanou Ban koli alabun ziw as i zuau dareu ebu, du ailel ipal agal igul pigai i sisiaran. Go alaimai, ein ece umaum wageimai dareu al ebu araog mamau. Go ein dabeleu dudu agal oiagab oug dareu araog mamau. Guzenaba, Uwait nug du ailel ein salau memen guzent al agal wanimag ulapagwab guzenaital maramau.

⁶ O zaiar, ag don, iz ag isanarabun ze go iz Apolos dual en awaranem. Gonun, go, iz ag abai maremin, ag ze gonugau bigegwai abiu mamen. Ze go nug guzenai aneu, “Uwait nugau Ze sikut wemen go dareu, go tutak sesamorab, ze tubtub mui i tulan.” Gonun, du tub nug ag ula du tub nugau wanib wag maimai, “Du e go naliu”, “Du ulibe go du naliupet tam” guzenai i ze macan. ⁷ In nug na du banou tapai mizeun? Na ece tutak patai darem, go Uwait nug i mizeun ta? Uwait nug na ece unum mizeun. Gonun, na einen nait wanim wag maimai, izal gusig eiman ece omin aimai ze mem?

⁸ Agal dabeleu, ag ece unum agal doropag isanarabun mui, ag ece asiu mui, gonun, ag siksikai daremen? Agal dabeleu ag emgasag gumanemen dudu banban sul tapai daremen ta? Agal dabeleu ig guzenai i darem ta? Izal dabeleu petak ag emgasag gumanemen dudu banban usalebi, ig ag abai ereg emgasag gumamam, go naliu. ⁹ Bo, izal dabeleu guzenai, Uwait nug ig gonugau ze oi aid-abun dudu ses pet migeun. Gonun, ig hiacaranem zau ougan dudu wagarina, noumanem sul, dudu agal ameagab ebu mui Uwait nugau amegwab

aidarem.

¹⁰ Ig Kristus en oigeb petak emun, gonun, agen ig karigweun dudu aimai aiganem, bo, ag Kristus en oiagab petak emen agen ag dabeleu naliu mui aimai aiganemenin. Agen ig gusig tamacag aimai ze manem, bo, ag ig gusig mui aimai ze macanemen. Agen igual wanimig wag i miganemen, agal wanimag sag wag macanemen. ¹¹ Ig getal alalai ulis, ig ee ze mui asi i zanem, we aidanem. Ig tibur galau eg bigageun mui tugai aidanem. Ig dudu agen esalau sul iguanem. Ig zau tamacag, gaul ipal agal zau gabuai aidanem. ¹² Ig iguatal igual ebecig nugtal ee gau mai zabun salau gusig manem. Dudu agen ig eg migabun Uwait aurina, iguan koli Uwait ag ebalagab igul naliu mabun auranem. Dudu agen ig eg migena, iguan koli i eg maraimai, ig uhu go gamai aidanem. ¹³ Dudu agen igual wanimig ebu polu ze mina, iguanag koli ze naliu awaranem. Getal ala alai ulis, ig duail el agal ameagab ebu ee esues eg hamanemen sul usalai darem.

¹⁴ Iz agal aipag nuabun sikut wai marab tam. Ag izal gelear iz ag alarem, gonun, ag Uwait nugau Ze suban sesamorabun aimai sikut wai marem. ¹⁵ Gumaremen dudu tausen houhou sag (10,000), agen ag Kristus nugau igul sesamorabun abai marabun iboin, bo, agal memeagar asi i darem. Iz tutak ag Yesus Kristus nugau Ze Naliupet marena, ag agal oiagab petak emen, gonun, iz sag iz agal memeag. ¹⁶ Gonun, o zaiar, ag izal igul sesamorabun aimai gusig ze awarem. ¹⁷ Iz ag waiagab Timoti palautem. Go izal nagwai sul, iz go en oiab nug noumaneu, go Dubanou Ban nugau

ze suban sesamoraneu. Iz Kristus dual pezai daimai, ein igul manem en go nug agal dabeleu koli asai maramau. Iz igul go Kristen duailel uzan unum ebu abai marai darem. Timoti nug ag betei awaramau.

¹⁸ Bo, ag ula, dudu ipal agal dabeleu iz ag wa-
iagab i alai aimai, agal wanimag wag maimai,
Uwait nugau Ze suban i sesamoraneu. ¹⁹ Bo,
Dubanou Ban nug, iz koli ag waiagab bitabun
ailaba, ban dai i, ag piarabun bitai. Gonun, iz
beteimai, dudu go agal ze tutak i duai. Iz dudu go
agal gusig erunai pet piaranai. ²⁰ Iz go guzenai,
einen, Uwait nug duailel gumaraneu igul go abe
mabun, ig ze sag i dumam, ig agal salau gusig mui
daremen ta ag piaramam. ²¹ Agal dabeleu erunai
pet, iz ag esalau sul oiarabun bu oi bitai ta, iz ag en
oiab noumimai, oiab siksikimai piarabun bitai
ta?

5

¹ Ag ula du tub go wal igul eg pet meun ailina,
domin. Wal igul eg pet go Umus ougan duailel i
guzenanemen, igul go egonou pet. Igul go enai,
du go nug gonugau memeg nugau air wab imai
aidaneu ailina, domin. ² Ag igul eg go en abe
maimai, ag siksikanemen. Igul go naliu ta? Tam!
Ag gonugau igul eg go en oiagab eg waimai, go du
go igul eg go meun go ag abai i gotulai damau,
zamorani. ³ Ag abiu iz ag abai betei dab tam, iz
pulig darem, bo, izal wes ag abai betei dareu, go iz
ag abai betei darem sul. Gonun, iz du gonugau igul
sisioroimai, go igul eg meun pemin. ⁴ Agal gotu-
lanemen ziwasi ebu, ag igual Dubanou Ban, Yesus

nugau wanib ulagwag mina, izal wes ag abai ereg dacaneu. Iguar Dubanou Ban, Yesus nugau gusig nug ig ula alai dacaneu. ⁵ Gonun, go wal igul eg macaneu du em e ebuan enib eg murabun Satan nugau ebeg ebu macan. Guzenebi, aiu ses igual Dubanou Ban Yesus koli alamau ziwass ebu, du go nugau dorog imamau.

⁶ Ag igul eg go en siksikaimai, wanimag wag macanemen. Igul go naliu tam! Ag i abiu ta? E tub *bret* aganem wanib zis, ginampet oimai, *bret* ebu mina, *bret* unum nilaneu. ⁷ Zis go du gonugau igul eg sul. Ag muzin zis oi amahan. Guzenebi, ag unum Uwait nugau ameg ebu duailel awau usalamamen. Petak, iz abiu ag duailel igul naliu mui, einen, Kristus igual Pasowa nugau sipsip nag sul dudu ipal agen wina, noumaimai, igual igul eg zilagai migeun. ⁸ Guzenaimai, ig igual zobu piabun ebu igual igul eg unum utab. Ig ag duailel ipal eg marabun i dabilab, ig ag Satan nugau igul i sesamorab. Tam, ig ag igul eg unum uteimai, petak ze mui igul naliu mui tutak sesamorab. Igul go *bret* zis tamacag mui sul.

⁹ Iz getal ag sikut wai maraimai, wal igul eg macanemen dudu abai i pezan aimai awaremin. ¹⁰ Iz ag em e ebuan duailel ag Kristen tam, agen wal igul macanemen, dudu ipal agal esab en oiagab nug alanemen, ecesab zob wanemen, mui polu uwait wanib wag macanemen duailel abai i pezaran aimai awarab tam. Bo, ag uzaneim an duailel go utaraimai, ag utei eru ebu unamamen? Ag guzenamamen ag em e unum utei unamamen. Iz ag dudu go utarabun awarab tam. ¹¹ Iz ag du tub go nug Kristus en ougab petak eun, gonug koli wal

igul eg macaneu, dudu ipal agal esab maraneu en nug oiagab alaraneu, polu uwait wanib wag maraneu, dudu ipal agal wanimag polu ze maraneu, wain ze asiu zaneu, ecesab zob uacaneu, iz go du guzeneneg en ag go dual i pezan aimai awaremin. Ag du guzeneneg dual ee i zan.

¹²⁻¹³ Iz ipal uzaneim an dudu sisiarabun, go izal salau tam, Uwait nugtal petak ag sisiaramau. Ag agtal agal Kristen zaiagar sisiaran. Uwait nugau ze nug guzenai aneu, “Igul eg macaneu du ag abai daba, ag go zamorebi, ag waiagab dareu utebi, unamau.”

Lo 17:7

6

¹ Ag ula, du tub gonugau zaug dual ze alalaba, agen go Uwait nugau igul i sesamorane-men dudu agal ameagab ebu gonugau igul sisi ai murabun imai bitanemen ta? Go Uwait nugau Ze naliu sesamorane-men dudu waiagab imai bitabun iboin. ² Aiu ses Kristen duail el agen em e ebuan duail el unum agal igul sisiaramam, ag i abiu ta? Gonun, em e ebuan igul ginampet ag waiagab dareu agen sisiarabun iboin. ³ Ig aiu ses Uwait nugau tibur han agal igul sisiaramam, ag i abiu ta? Go petak aba, ag em e ebu agal Kristen zaiagar agal igul eg macanemen sisiarabun iboin. ⁴ Gonun, ag uhu mui, agal uhu pemen sisi ai marabun du tub ag ula, go Kristen duail el agal ameagab ebu wanib wag tamacag, go nug agal uhu sisi ai marabun tapai mamamen ta? Tam, pet tam. ⁵ Iz ze e ag aipag nuabun en sikut e wai marem. Izal dabeleu guzenai, ag ula du tub go dabeleu naliu mui go nug oiagab petak emen

duailel agal igul sisiarabun du go dareu. ⁶ Bo, ag igul go i sesamoranemen. Ag ula du tub gonugau zaug Uwait nugau Ze i sesamoraneu du gonugau ameg ebu uzaneim an du waugab gonugau igul sisi ai murabun imai bitaneu. Igul go egonou.

⁷ Ag agal zaiagar uzaneim an ze sisiaranemen dudu waiagab imarai bitanemen. Igul gonug, ag Kristus nugau igul i sesamoranemen. Gonun, iz ag ze go awarem, ag agal Kristen zaiagar utarebi, goagen ag eg maramam, go iboi. Zaiagar agen agal ecesab zob wanemen, go han iboi. Bo, ag uzaneim an ze sisiaranemen dudu waiagab imarai bitamamen, igul go naliu tam. ⁸ Bo, ag igul naliu i guzenanemen. Ag agtal agal zaiagar polumaranemen. Agtal dudu ipal agal ecesab zob wanemen. Petak, ag agal zaiagar ebalagab igul eg go macanemen.

⁹⁻¹⁰ Iz petak pet awarem, igul eg macanemen dudu ag Uwait gumarabun alamau ziw as ebu, ag gonugau gumarabun empip i simamen. Ag go i abiu ta? Ag agtal agal oiagab i polumaneu. Duailel inen ag wal igul macanemen, ag polu uwait wanib wag macanemen, ag dudu ipal agal ailel abai aidanemen, dudu ag dudu ipal abai wal igul macanemen, ag duailel ipal agal ecesab oiagab nug alaraimai, zob wanemen, wain ze asiu zanemen, ag dudu ipal agal enimag ebu polu ze macanemen, ag duailel ipal polumaraimai, goagal ecesab wanemen, duailel go guzenanemen, ag Uwait nugau gumarabun empip i simai umamen. ¹¹ Ag getal duailel go guzenanemen sul dacanemen, bo, ulis Uwait nug agal igul eg zilagai marena, ag gonugau duailel pet usalemen.

Ag igual Dubanou Ban, Yesus Kristus mui, igual Uwait nugau Ah Wes mui, pezai daimai, Uwait nugau ameg ebu ag duailen naliu usalemen.

Wal igul.

¹² Du tub nug guzenai aneu, “Iz ein igul mabun iboin. Du tub nug iz kuatai ze ailabun iborain tam.” Go iboi, bo, igul go nug unum ag isanarabun iboin tam. Petak, iz ein igul mabun iboin. Bo, iz ece tub nugau salau du i dai. ¹³ Du tub nug guzenai aneu, “Ee go biguig oug nuabun, biguig go ee mabun zo.” Bo, aiu ses Uwait nug go aliag unum eg maramau. Iguale enimig wal igul mabun tam. Iguale enimig go Dubanou Ban ulagwag murabun. Dubanou Ban nug iguale enimig gumaneu. ¹⁴ Uwait nug gonugau gusig sil iguale Dubanou Ban noumeun ebuan koli awau asai moroun. Guzenaital, gonugau gusig sil ig han koli awau dabun asai migamau.

¹⁵ Agal enimag, Kristus nugau enib dual pezai dareu, ag i abiu ta? Iz Kristus nugau enib oimai, abu ebuan air nugau enib ebu pezai mabun iboin ta? Tam pet tam. ¹⁶ Du in go gonugau enib oi beteimai, abu ebuan air nugau enib ebu pezai mamau, go agal enimag tutak tulanemen, ag go i abiu ta? Uwait nugau ze nug guzenai aneu, “Du air dual ag tutak sul usalamamen.” *Stat 2:24*

¹⁷ Bo, du in go Dubanou Ban dual betei pezamau, gonugau wes Dubanou Ban nugau Wes mui pezai dacaneu.

¹⁸ Gonun, iz ag gusig awarem. Ag wal igul ebuan uminai alian. Iguale eg ipal dudu agen macanemen go enimag ougan tam. Bo, du in go wal igul

macaneu, go igul egonou pet, gonugau enib eg wai macaneu. ¹⁹⁻²⁰ Agal enimag go Ah Wes nugau Nou Zau banou, ag go i abiu ta? Uwait nug gonugau Ah Wes ag mareun, go Ah Wes agal oiagab oug dareu. Yesus nug gonugau eseu sil ag gau mareun, gonun, agal enimag go agal sag tam. Gonun, agal enimag nug Uwait nugau wanib tutak ulagwag moron.

7

Du air egarabun igul.

¹ Ag getal iz du air egarabun igul en sikut wai milemen. Go izal dabeleu guzenai, du tub go air uab tam, go naliu. ² Bo, wal igul asiu dareu, gonun, izal dabeleu guzenai, dudu ag air tutak sag umamen. Ailel han ag du tutak sag umamen, einen, ag igul go i guzenebi, Satan nug ag wal igul eg mabun keuaramau. ³ Du nugau enib go gonugau wau nugau, du nug i galinamau. Air han gonugau enib go gonugau gamu nugau, air nug i galinamau. ⁴ Einen, air getal du uab tam ebu gonugau enib nugtal gumanau. Bo, ulis du oun, gonugau gamu nug gumamau. Du nugau enib han air nug gumamau. ⁵ Na nait air dual dabun nait enim i galinen. Bo, ag oiagab tutak maimai, Uwait aurabun agal enimag galinamamen, go iboi, bo, ag ziwass hogu sag galinai damamen. Agal enimag gusig tamacag, gonun, ziwass hogu gue uteimai, ag koli tulamamen. Guzenebi, Satan nug ag wal igul eg ebu keuarabun iborain tam. ⁶ Iz ag du ta, air ta, egarabun kasai ze gusig mab tam. Agal dabeleu eim, air wamoroi, on, go iboi. ⁷ Izal dabeleu

guzenai, duaillel iza air tamacag darem sul damamen go naliu. Bo, Uwait nug duaillel gusig beu beu maraneu, ipal air uabun gusig maraneu, ipal gaul dabun gusig maraneu.

⁸ Iz ulis ag dudu air uab tam mui, ailel du uab tam mui, ailel gamulagar noumemen mui, ag awarem. Ag iza darem sul damamen go naliu.

⁹ Bo, ag agal enimag suban gumabun iboin tam aba ag du ta, air ta, egarabun en aimai awarem. Ag air umamen, go iboi, bo, agal oiagab wal igul eg mabun asamau, igul go iboi tam.

¹⁰ Du go air egaremen, iz kasai ze awaramoroi. Kasai ze go izal tam, go Dubanou Ban nugau. Go guzenai, air gonugau gamu i utamau. ¹¹ Bo, air go nug gonugau gamu uteimai, go du tub i umau, gaul damau, tam aba, koli gonugau du uabun bitamau. Du go nug han gonugau air i utaba, unamau.

¹² Iz duaillel ipal awaramoroi. Go Uwait Banou nugau dabeleu tam. Izal dabeleu go guzenai, du tub go Yesus en ougab petak eun, go air tub gonugau ougab Yesus en petak ab tam oimai, air go nug du go dual dabun amau, du go nug air go i utaba, unamau. ¹³ Guzenaital, air tub gonugau ougab petak eun, go du tub gonugau ougab petak ab tam oimai, du go nug air go dual dabun amau, air go du go i utei unamau. ¹⁴ Du go gonugau ougab petak ab tam, gonugau air ougab petak eun dual pezai damau, du go gue Uwait nugau ameg ebu naliu damau. Air tub gonugau ougab petak ab tam, gonugau du ougab petak eun dual pezai damau, go han Uwait nugau ameg ebu naliu damau. Igul go i guzenebi, agal geleagar aleagar han emgasag

ipal ebuan duailel ag Uwait nugau igul naliu i sesamoranemen dudu agal gelegar aleagar sul damamen. Bo, go petak tam, agal gelegar aleagar Uwait nugau ameg ebu naliu dacanemen.

¹⁵ Bo, du go gonugau ougab petak ab tam, go nug air go gonugau ougab petak eun utamoroi amau, go iboi, unamau. Uwait nug go en gusig ze anab tam, gonun, go enai igul zuba, du go ta, air ta, gonugau ougab petak eun, go gonugau gamu ta, gonugau wau ta gusig i patamau. Einen, Uwait nug ag duailel ipal oiagab selai mui dabun tapai mareun. ¹⁶ Bo, na, ounab petak emen air, na i abiu, nait gamut ougab petak ab tam go na igul naliu sesamoreben, peizaimai, gonugau ougab koli kekulabun iboin ta, tam ta. Na, ounab petak emen du, na han i abiu, nait wat ougab petak ab tam, nait igul naliu sesamoreben, peizaimai, gonugau ougab kekulabun iboin ta, tam. Agen guzenebi, Uwait nug ag koli imaramau.

Ig ein igul guzenemun, Uwait nug uligeun, ig igul go ebutal damam.

¹⁷ Bo, ag tutak tutak erunai pet daremen ebuan Uwait nug ag Yesus Kristus sesamorabun ulareun ag go ebutal guzental dan. Dubanou Ban nug ag guzental dabun tapai mareun. Iz kasai ze go Kristen duailel ag uzan beu beu gotulanemen ebu unum awaranem. ¹⁸ Du in, gonugau enib galau kuateun ebu, Uwait nug uleun go enib galau go koli kasabun i dabilamau. Du in gonugau enib galau kuatab tam ebu, Uwait nug uleun, gonugau enib galau kuatabun i dabilamau. ¹⁹ Du gonugau enib galau kuateun ta, gonugau enib galau kuatab

tam ta, igul go banou tam. Du in go Uwait nugau kasai ze sesamoraneu, igul go banou.

²⁰ Dudu tutak tutak ein salau ebu darena, Uwait nug ulareun, go salau go ebutal damau. ²¹ Na salau du (slev) daremen ebu, Uwait nug ulizeun, na ounab eg i umau, bo, salau utabun abu daba, utamam. ²² Du in go salau du (slev) dareun ebu, Uwait Banou nug uleun, ulis go Banou nugau. Uwait Banou nugau ameg ebu go koli salau du (slev) i damau. Guzenaital, du in go nugtal gonugau salau mai dareun ebu, Uwait nug uloroun, ulis go Kristus nugau salau du (slev) damau. ²³ Yesus Kristus nug ece banou sil ag gau mareun, gonun, ag dudu ipal agal salau dudu (slev) i damamen. ²⁴ O zaiar, ig ein igul ebu darena, Uwait nug uligeun, ig igul go ebutal dab. Ig unum Uwait nugau pigsal darem.

Polnug dudu ailelegarab tam goagal ze mareun.

²⁵ Ze tub han dudu ailel egarab tam en ailemen. Go en Uwait Banou nug iz kasai ze milab tam, bo, izal dabeleu eiman awaramoroi, einen, Banou nug iz en ougab eg wai maimai, iz gonugau ze marabun tapai mileun, gonun, iz ag petak ze awarabun iboin.

²⁶ Ulis ig ebilangab uhu banou zuaneu pianem, einen, ig Yesus sesamoranem. Izal dabeleu guzenai, du air uab tam, go guzental damau. ²⁷ Na du air mui, na nait wat utabun abu i itanamam. Na du air i omen, na air uabun abu i itanamam. ²⁸ Bo, na air umam, igul go eg tam. Air du i omen, go du umau, go han igul eg mab tam. Bo, duaillel egaremen ag em e ebuan uhu banou umamen. Iz

uhu go ag ebalagab zuabun utem, gonun, go en awarem.

²⁹ O, zaiar, iz einen guzenai awarem? Ulis ziw was hogu usaleu, em tamabun ziw as waugab zoi dareu. Du air mui ag air i omen sul dan. ³⁰ Duail el uhu mui ag manil mai dacanemen, ag manil i mai dacanemen sul soai dan. Duail el ag siksikai damamen, ag siksikab tam sul dan. Duail el ag ecesab gau macanemen, ag ecesab go gau macanemen agal pet aimai i dabilan. ³¹ Duail el ag em e ebuan ecesab en salau macanemen, ag salau go banou aimai anabun iboin tam. Einen, ig abiu, em e mui ecesab unum e ebu darem unum tamarai beteu.

³² Izal dabeleu guzenai; ag em e ebuan ecesab naliu en dabeleu asiu i on aimai awarem. Air i omen du go Dubanou Ban nugau salau oi murabun tutak dabilaneu, gonun, go Uwait Banou nugau ougab siksikabun dabileimai, salau naliu mabun guzenaneu. ³³ Bo, du air a, go em e ebuan ecesab en dabilaneu, einen, go gonugau wau nugau ougab siksikabun dabilaneu. ³⁴ Gonun, gonugau dabeleu aliag dareu. Air go du i omen ta, air magun ta, ag Uwait en dabeleu asiu maimai, agal enimag mui, doropag mui, unum Uwait Banou murabun guzenanemen. Bo, air du a, go em e ebuan ecesab en dabilaneu, einen, go gonugau gamu nugau ougab naliu usalabun aimai guzenaneu. ³⁵ Iz ze e ag isanarabun awarem. Iz ag ebalagab kasai ze uhu mui marabun utem. Ag naliu daimai, Dubanou Ban nugau salau moroimai, ecesab tub nug keuaraba, agal dabeleu ata atai i uabun aimai awarem.

³⁶ Bo, du in air tub uabun tapai moromen,

dai dai, aiu ses air go ebu igul naliu mab tam dabeleimai, gonugau ougab air go uabun asaba, umau. Go igul go guzenamau, go igul eg i mamau. ³⁷ Bo, du in gonugau ougab gusig maimai, gonugau enib suban gumabun iboin, go air uabun tapai moromen i wai aimai dabileimai, i umau. Du go han igul naliu meu. Go igul eg mab tam. ³⁸ Gonun, izal dabeleu, du go air umau, go igul naliu meu, du go air i umau, go igul naliu pet meu.

³⁹ Kasai ze guzenai en iz anem, ‘Air go du a, gonugau gamu mui pezai dacaneu, utabun iboin tam.’ Bo, gonugau gamu noumai utei unaba, air go betei du tub awau uabun iboi, bo, go du Dubanou Ban en ougab petak eun du umau. ⁴⁰ Bo, go koli du i wai amau go siksikai damau. Izal dabeleu guzenai, Uwait nugau Ah Wes iz ibail dareu, gonun, iz ze go anem.

8

Pol nug egun dudu ipal agen polu uwait maranemen en aneun.

¹ Ulis egun dudu ipal agen polu uwait muranemen, agen oimai, zanemen en awaramoroi. Agen ig ece go unum abiu memun aimai ananemen. Go petak, bo, abe memenin gonug agal wanimag wag macanemen. Bo, igual oigeb nug zaiger en noumina, igul gonug ig Kristen duailel naliu isanigamau. ² Du tub nug, iz ece unum abiu amau, du go gonugau dabeleu naliu tam, einen, go petak ece unum i abiu. ³ Bo, du in gonugau ougab Uwait en noumaneu, Uwait nug du go abiu muraneu.

⁴ Gonun, iz ag egun go dudu ipal agen polu uwait morona, agen oimai, zanemen en awaramoroi.

Ag don, ig abiu polu uwait agal wes go petak tam, go gaul wes nugau dorog. Igual Uwait petak dareu. ⁵ Dudu ipal agal dabeleu guzenai, wes ipal Mesgai wag mui em e ebu mui darem anem. Go petak, polu uwait asiu mui, ece asiu Umus ougan duail el ag agal Banou anemen mui darem. ⁶ Bo, igual Uwait tutak dareu, go igual memenig, go nug ece unum em e ebu mui Mesgai wag mui usalai meun. Igual salau go gonugau wanib wag murabun. Igual Dubanou Ban tutak go Yesus Kristus. Gonugtal e ece unum usalai meun. Gonugau gusig ebu sag ig darem.

⁷ Bo, Kristen duail el oiagab petak emen gusig tam asiu ag ze go i abiu. Duail el guzenai ag getal umkoskos polu uwait go agal wanimag wag macanemen. Gonun, ag egun dudu agen polu uwait agal wanimag wag murabun age-men agal dabeleu ag egun go polu uwait petak ulagzanemen aimai ze macanemen. Guzenina, agal dabeleu gusig tam, gonun, ag egun go zaimai, agal dabeleu ag Uwait nugau ameg ebu unu mui aimai dabilanemen. ⁸ Ee ipal zab go nug Uwait waugab i imagei simau. Bo, ig ee zimam ta, ig ee i zimam han, Uwait nugau ameg ebu ata atai i damam.

⁹ Bo, ag suban pian! Ag abiu ag egun go zabun oiagab nug noumimai, zanemen, go iboi. Bo, ag igul go Kristen duail el ag oiagab petak emen gusig tam agal ameagab ebu guzenanemen, ag agal abu ebu titouai alai nuabun us macanemen sul macanemen. ¹⁰ Einen, du tub, gonugau ougab petak eun gusig tam, go na dabeleu naliu mui, polu uwait nugau Nou Zaueim tub simai, na egun

go zemen, peizaimai, go han egun go zabun iboin aimai zimau. ¹¹ Gonun, nait dabeleu naliu nug nait zaun gonugau ougab petak eun gusig tam eg morom. Kristus nug du go en han noumeun. ¹² Ag agal zaiagar igul eg go maraimai, agal oiagab petak emen eg maramamen ag Kristus go han igul eg muranemen. ¹³ Gonun, iz ee zanem nug izal zai igul eg muramau aimai, iz awau daimai, koli egun tub i zai. Iz igul go guzenai, iz izal zai ebu igul eg i mai.

9

Pol nug Yesus nugau ze oi aidabun du nugau salau en aneun.

¹ Iz Yesus nugau ze oi aidanem du. Iz dudu ipal agal salau du tam, iz ein salau mabun ece tub nug i tapelamau. Iz izanag izal ame nug igual Dubanou Ban, Yesus pemin. Izan Dubanou Ban nugau salau mina, salau gonug ag duaillel agal oiagab kekulemen. ² Duaillel ipal agen iz Yesus nugau ze oi aidanem du tam aimai, ailanemen, bo, ag Kristen duaillel, ag iz abe milemen, einen, ag Dubanou Ban dual pezai daremen, gonun, go en ag iz gonugau ze oi aidanem du darem aimai araog abai maranemen.

³ Dudu ipal agen izal bimai piabun kanabina, ze go eim izal eiman isanilabun awarai. ⁴ Ig Uwait nugau Ze oi aidabun dudu ig igual salau go eiman ee ze mui ag ebuan oimai, zabun iboin ta? ⁵ Ze oi aidanemen dudu ipal mui, Dubanou Ban nugau amagul mui, Pita mui, ag agal ailel oiagab petak emen ag abai ereg abu ebu gumarabun imaremenin. Ig alabun igual waliger abai alemun, agen

gumigabun iboin tam ta? ⁶ Ta, iz Barnabas dual iguatal Uwait nugau salau mai daremun, salau ipal maimai, aiwag oimai, ee gau mai zimam ta?

⁷ Malai du tub, go nuktal salau tub atai maimai, gonugau salau mabun nuktal gonugau aiwag uabun iboin ta? Tam, go i guzenaneu. Go malai ebuan tutak gonugau aiwag uacaneu. Du tub go ougem ee ug baimai, useg naliu mizanina, go ee go i zaneu ta? Tam, go zaneu. Du tub go egun gumaneu, go egun gonugau tabug i zaneu ta? Tam, go zaneu. ⁸ Iz ze e awarem dudu go agal dabeleu eiman awarab tam, einen, ze e awarem go Uwait nugau kasai ze nug guzentel aneun. ⁹ Moses nugau kasai ze ebu, go guzenai sikut weun, “Bulumakau nug wit dab tapa tapaba, gonugau ogusau i kiai macan. Wit dab ipal utebi, zimau.”

Lo 25:4 Uwait nug bulumakau en petak aneun ta? ¹⁰ Tam, go igua en aneun. Petak pet, ig isanigabun sikut wai meun. Go ze go aneun, einen, ee ug babun du mui, ee uabun du mui, ag salau maimai, ougem go ebuan ee uabun gumei dacanemen. ¹¹ Iguanag agal doropag isanarabun Uwait nugau Ze maremun, gonun, ig em e ebuan ecesab ag ebalagab uabun iboin ta? ¹² Dudu ipal ag isanarebi, agen ag ecesab isanarabun maranemen. Guzenebi, ig ag suban isanaranem, gonun, ag ig agal ecesab asiu migabun iboin.

Bo, ig ag abai daimai, ag ig ecesab go migabun aimai awarab tam. Petak, ig uhu asiu gamace-mun, go einen, ig Kristus nugau Ze Naliupet abu tapelai i damau. ¹³ Ag abiu du in go Uwait ecesab muranemen zau banou zaueim salau macaneu du, go Nou Zau banou go zauan ee zaneu. Dudu

go ag Uwait ulagwag murabun biz ebu egun aganem, ag biz go ebuan egun zanemen, go ag abiu. ¹⁴ Gonun, Dubanou Ban nug go en gusig ze meun, dudu inen ag Uwait nugau Ze Naliupet du ailel awaranemen, du ailel ipal ze go doimai, agen koli ecesab ipal dudu go isanarabun maranemen.

¹⁵ Bo, iz ag ecesab tub milabun aimai i awaranemin. Iz ulis sikut wai maraimai, ag ecesab go iz aiu ses milabun aimai i awarem. Tam pet tam. Izal dabeleu du tub nug ag ebalagab ecesab omin aimai ze meu, go ze eg. Izal dabeleu iz noumanai, go naliu. Iz gaul salau manem, gonun, izal oiab siksikeu. ¹⁶ Iz izal wanim wag mabun en Uwait nugau Ze Naliupet du ailel marab tam, einen, Uwait nug iz salau go mabun gusig ze aileun. O iza en bisou pem, iz Uwait nugau Ze Naliupet go du ailel i maremin, Uwait nug ig sisicigabun ziwass ebu, iz uhu banou milamau. ¹⁷ Iz salau go izal dabeleu eiman guzenemin aimai, iz koli ecesab naliu tub wai, bo, iz salau go izal dabeleu eiman mab tam, salau go Dubanou Ban nugtal izal ebeab meun. ¹⁸ Gonun, iz salau go ebuan ein ecesab naliu wai? Izal dabeleu ecesab naliu go guzenai, iz Uwait gonugau Ze Naliupet marai darem, iz go ebuan ecesab i wai, go oiab siksikai damau. Iz Ze Naliupet go du ailel gaul marai darem, iz salau go ebuan aiwag i wai, go oiab naliu siksikai damau.

Pol go du ailel agal salau du sul dareun.

¹⁹ Iz dudu ipal agal salau du tam, bo, iz izanag izal dabeleu eiman du ailel unum agal salau du darem, einen, igul go eiman du ailel asi Kristus waugab imarai alabun aimai, guzenem. ²⁰ Iz Zuda

duailel abai daremin ziwass ebu, iz agal ameagab ebu Zuda du sul danem, einen, ag Kristus waugab imarai alabun ag danemen sul danem. Iz izanag agal kasai ze pigsal dab tam, bo, iz ag abai daimai, iz du tub kasai ze go pigsal daneu sul danem. Igul go ebu, iz dudu kasai ze pigsal danemen imarai alabun iboin. ²¹ Iz emgasag ipal ebuan duailel ag kasai ze i abiu ula ebu daimai, iz du tub i abiu sul danem. Dudu go ag kasai ze i abiu Kristus waugab imarai alabun guzenanem. (Ziwass go ebu, iz Uwait nugau kasai ze utab tam, bo, iz Kristus nugau kasai ze sesamoraimai, guzenanem.) ²² Iz dudu ipal ag Yesus en agal oiagab gusig i macanemen, ula ebu daimai, iz ag sul gusig tamacag usalai danem. Iz dudu go agal oiagab gusig tamacag imarai alabun aimai guzenanem. Iz dudu agal igul erunanem, sesamoraimai, ipal Kristus waugab imarai alabun guzenanem. ²³ Iz salau go Yesus nugau Ze Naliupet gusig mabun en manem. Iz ecesab naliu go Uwait nugau Ze Naliu nug migabun aneun wabun salau mai darem.

Ag salau gusig maimai, ece naliu umamen.

²⁴ Ag abiu, dudu gurgurabun ziwass ebu dudu unum gurguranem. Bo, du tutak nug amegai begeh mazicaneu, go esab waneu. Gonun, ag ece naliu wabun gusig gurguran. ²⁵ Duailel inen ag gurguraimai, ece wabun ag agal enimag salau gusig muranemen. Ece go wabun tutak dabilanemen. Ag esab naliu wabun gurguranemen, bo, esab go em e ebuan esab, gonun, eg usalamau. Bo, ece go ig wabun salau gusig mai darem, go i eg usalamau, muzmuz damau. ²⁶ Gonun, iz

dudu gusig gurguranemen sul guzenanem. Ag abu tugui ai tutak eiman gurguranemen sul, iz i keku kekulanem. Iz dudu ebeag sil alalanemen gonugau ebeag ata atai i amaceu sul guzenanem. ²⁷ Iz izal enim tabug salau gusig muranem. Guzenemin, izal enim tabug go izal salau du sul usalaneu. Iz guzenanem, einen, iz duail el ipal Uwait nugau Ze awarai poaimai, ipei, igual Uwait nug iz semileimai, go nug iz gonugau ece naliu i milamau.

10

Pol nug Zuda agal embigeg en ze meun.

¹ O zaiar, e izal dabeleu guzenai: getal igual embigeg ag Moses sesamorai alemen ziwas ebu erunemen koli dabilan. Getal igual embigeg Uwait nug pi oug ag kularai maraimai, gumarina, ibut ze matelai, alemen. ² Igul gonug, ag go pi oug mui, ibut ze nug mui ag ze ziwemenin sul. Go ag Moses sesamoranemen dudu usalabun abai mareun. ³ Ag unum ee go Uwait nugau Ah Wes nug marena, zemenin. ⁴ Ag unum han ze go Uwait nugau Ah Wes nug marena, zemenin. Ze go aiwag ougeiman nuna, zemenin. Ai wag gonugtal ag sesamarai beteun. Ai wag go Kristus nug sag. ⁵ Igul go guzeneun, bo, igual embigeg ula, asiu ag Uwait nugau igul i sesamoranem, gonun, Uwait nug ag en aigsisilaimai, wagarina, du tamacag uzan em ula ebu noumizanemen.

⁶ Igul go unum zoun, ig ulis goagal igul eg i sesamorabun aimai abai migeu. Ag agal oiagab igul eg mabun gusig memen, ig ag guzenemenin sul i guzenab. ⁷ Ipal agen polu uwait agal doropag

ebeag sil usalai maimai, ulagzanemen sul, ig i guzenab. Getal Uwait nugau ze nug guzenai aneun, “Duaillel ag hoboimai, ee ze mui zaimai, koli Umus ougan duaillel sul polu uwait nugau dorog ameagab ilanabun wanemenin.” *Kisim Bek 32:6* ⁸ Ig ipal agen wal igul macanemenin sul i guzenab. Go wal igul eg mina, ziwaz tutak ebutal 23,000 duaillel noumemenin. ⁹ Ig han Uwait Banou bimag i piab. Igualel embigeg ipal agen Uwait Banou bimag pei darena, man agen kalu-arena, noumemenin. ¹⁰ Igag i gonogonocab. Igualel embigeg ipal agen gonogonocina, Uwait nugau tibur nug duaillel wagarina, noumanemen go nug alaimai, duaillel go wagarina, noumemenin.

¹¹ Igul go unum ag ebalagab zoun, go ig ag dorog piabun. Go ig igul eg i sesamorabun aimai, sikut wai memen. Einen, ig ulis em ebu darem, em go poabun ziwaz waugab dareu. ¹² Gonun, du in go iz gusig tapai darem aimai dabeleu, go subantal damau. Tam aba, go igul eg ebu alai numau. ¹³ Ag don, ein igul nug ag bimaiag piabun keuaraimai, ag ebalagab zuaneu, igul go atai tam. Go duaillel ipal ebalagab guzantal zuaneu. Bo, Uwait nug umkoskos ag suban gumaraneu. Go abiu agal gusig erunai pet dareu, gonun, go igul tub ulagz-aba, go nug agal gusig zilarabun i usalamau. Bo, bimaiag piabun ziwaz alaba, go nug abu tub usalai maraba, ag gusig tapai dabun iboin.

Polu uwait agal ee mui Uwait nugau ee mui.

¹⁴ O zaiar, iz ag en alarem. Ag polu uwait ulagzanemen igul ebuan utei uminai alian. ¹⁵ Iz ag dabeleu naliu mui duaillel awarem, agtal izal

ze suban sisian. ¹⁶ Go gap ig Dubanou Ban nugau ee zabun ziwass ebu oimai, Uwait 'Ese-e' auraimai, wain ze zanem, go ig Kristus nugau eseu mui gotuliganeu. *bret* go Dubanou Ban nugau ee zabun ziwass ebu, kikakaraimai, zanem, go ig Kristus nugau enib mui gotuliganeu. ¹⁷ Einen, *bret* tutak dareu, ig asiu darem, bo, *bret* go tutak ig unum zanem, guzenaimai, ig duailel enimig tutak sul gotulanem.

¹⁸ Ag Israel duailel en dabilaran. Ag Uwait ulagwag moroimai, biz ebu egun agena, zanemen. Gonug ag Uwait dual ereg gotulanemen. ¹⁹ Iz ze e awarem go iz polu wes Umus ougan duailel agen wanimag wag marabun biz ebu egun aganem go petak aimai anab tam. Iz polu wes go dorog han petak aimai awarab tam. ²⁰ Tam pet tam, go Umus ougan dudu agen agal polu wes murabun egun agaimai, wanimag wag maranemen, go ag Satan nugau wes eg ulagwag mai daremen. Ag Uwait i ulagzanemen. Kristen duailel, ag go Satan nugau wes eg abai i tulab aimai gusig awarem. ²¹ Ag Dubanou Ban nugau gap ebu ze zaimai, koli betei Satan nugau wes eg nugau gap ebu ze zanemen, igul go naliu tam, ag i guzenan. Ag Dubanou Ban nugau biz ebuan ee zamai, koli betei, Satan nugau wes eg nugau biz ebuan ee zanemen, go naliu tam, ag i guzenan. ²² Ig Dubanou Ban aigsisilabun igul go guzenanem ta? Igual gusig nug gonugau gusig zilacorou ta?

Oiagab petak emen duailel ag duailel ipal agal piagsal dab tam.

²³ Ig ein igul guzenabun du tub nug igual abu tapelabun iborain tam. Go petak, bo, igul unum nug ig isanigabun iborain tam. Ig igul unum guzenabun iboin, bo, ipal igul nug ig Kristen du- ailel gusig usalabun i isanigamau. ²⁴ Ig igua sag isanigabun i dabelab, ig zaiger ipal isanarabun dabelab. ²⁵ Ein egun ee ig wanem empip ebu dudu ipal agen aiwag uabun mina, agen gau maimai, zabun iboin. Ag oiagab aliag mui go en dabeleu asiu oimai, beteimai, e egun polu wes ebu agemen aimai i kanabai aidaneu. ²⁶ Einen, ig unum abiu, em e mui, ece unum e ebu dareu mui, go Dubanou Ban nugau sag.

²⁷ Du tub gonugau ougab Yesus en petak ab tam go nug gonugau zaueim ee zabun aizaba, beteiba, ein ee mizaba, zen. Ounab aliag maiba, i kanabai auren. ²⁸ Bo, du tub nug aizamau, ‘E ee polu wes ulagwag moromen ebuan’ aizaba, na du go nugau ze aizeun doiba, gonugau ougab eg mabun ee go i zen. ²⁹ Iz agen agal oiagab eg wabun igul go guzenanemen aimai, ze mab tam, ag ee go zanemen, ag igul eg i macanemen, bo, iz du go nugau ougab eg wamau en aimai guzenai ze mem.

Bo, du tub nug guzenai ze meu, “Du tub nug iz ein ee zabun kuatai ailabun iborain tam, ein ee zabun en go iz zabun sag. Iz einen du tub nugau ougab eg wabun en dabilai? ³⁰ Iz ee zabun Uwait ‘Ese-e’ auremin du tub nug iz igul eg mem aimai ailabun iborain tam. Einen, amegai iz Uwait ‘Ese-e’ auraimai, zemin.”

³¹ Bo, iz gusig awarem, ag ein ee zanemen, ein ze zanemen, ein igul guzenanemen, go Uwait nugau wanib wag murabun guzenan. ³² Ag igul

naliu macan. Guzenebi, Zuda duailel ta, Grik duailel ta, duailel agal oiagab petak emen ta, ag agal igul uligaimai, igul eg ebu i igarai numau. ³³Iza guzenanem sul guzenan. Iz izanag izal enim tabug isanorabun en i dabilanem, iz duailel unum isanarabun dabeleimai, ag Kristus waugab imarai alabun guzenanem.

11

¹ Iz Kristus nugau igul sesamoranem sul, ag iz peilaiban, izal igul sesamoran.

Pol nug gagaliag kulai macanemen en ze meun.

² O zaiar, izan igul unum abai maremin ag umkoskos dabeleimai, sesamoranemen. Ag guzenanemen, gonun, iz ag en oiab siksikina, agal wanimag wag maranem.

³ Iz ag ze e awaramoroi, ag unum abe macan, dudu ag Kristus pigsal daremen, ailel ag dudu pigsal daremen, Kristus go Uwait pigsal dareu. ⁴Du in go duailel ameagab ebu gonugau gagalig kulaimai, Uwait auraneu ta, Uwait nugau Ze macaneu ta, du go gue gonugau Dubanou Ban Kristus nugau wanib tonoi muraneu. ⁵Bo, air in go duailel ameagab ebu gonugau gagalig kulab tam, Uwait auraneu ta, Uwait nugau Ze maraneu ta, air go gue gonugau gamu nugau wanib tonoi muraneu. Air in go gonugau gagalig kulab tam, go air tub gonugau gagalig gulum usalaneu sul. ⁶Gonun, air in gonugau gagalig tibur galau sil kulabun utamau, gonugau gagalig ulig hogu kuatamau. Air in go gonugau gagalig ulig hogu kuatamau ta, gulum usalamau ta, go aiu numau aimai, gonugau gagalig

tibur galau sil kulamau. ⁷ Du go gonugau gagalig tibur galau sil i kulai mamau, einen, go Uwait nugau dorog sul, go Uwait nugau wanib wag mui duail el abai maramau. Bo, air go gonugau du nugau wanib wag mui duail el abai maramau. ⁸ Go einen, Uwait nug air nugau enib oimai, du patai mab tam. Tam pet tam. Go du nugau gasagpau oimai, air patai meun. ⁹ Uwait nug du go air salau isanorabun patai mab tam, Uwait nug du en dabileimai, du salau isanorabun air patai meun. ¹⁰ Igul gonun, ailel ag dudu piagsal daremen abai marabun agal gagaliag tibur galau sil kulan. Ag guzenebi, Uwait nugau tibur uligaraimai, ag ailel dudu piagsal daremen abe mamam.

¹¹ Duail el ag Dubanou Ban dual pezai daremen, air go nugtal i dareu, du han guzent al go nugtal i dareu. Air nug du isanuraneu, du nug air isanuraneu. ¹² Go petak pet, Uwait nug du gonugau gasagpau oimai, air patai meun. Bo, ulis, du go air ougaban zuaneu. Bo, Uwait nugtal ece unum usalai meun. ¹³ Agtal agal igul sisan. Air tub duail el ameagab ebu gonugau gagalig tibur galau sil kulab tam Uwait auraneu, go agal ameagab ebu naliu ta? ¹⁴ Uwait nug em ebu an duail el erunai pet patarai meun, ig abai miganeu, du gagalig ulig huia mui, go aiu nuabun iboin. ¹⁵ Bo, air gagalig ulig huia mui go gonugau iweiu naliu pet. Einen, Uwait nug gonugau gagalig ulig huia gonugau gagalig kulabun moroun. ¹⁶ Du in nug ze go en ze alalaneu iz du go guzenai aurem, ig igul tub i sesamoranem. Kristen duail el unum han ag igul tub i sesamoranemen.

Dubanou Ban nugau ee zabun ziwās.

¹⁷ Ulis, iz ag gusig ze awaramoroi. Iz ag en oiab i siksikaneu. Iz ag en oiab eg waneu. Einen, agal gotulanemen ziwās ebu, ag igul naliu mab tam, ag igul eg macanemen. Ag agzozou i isa isanarane-men. ¹⁸ Iz igul go en amegai awaramoroi, ag zobu piabun alai gotulaimai, ag beu beu atalanemen ze ailemen domin. Ze go ailemen en iz oiab petak eu. ¹⁹ Izal dabeleu agzozou atalanemen, igul go nug ag ula du in gonugau ougab Uwait en petak aneu araog abai maraneu, go iboi.

²⁰ Ag alai gotulaimai, agal dabeleu agen igua Dubanou Ban nugau ee zem aimai dabilanemen, bo, ag Dubanou Ban nugau ee zab tam. Tam pet, tam. ²¹ Ag ee zabun ziwās ebu ag tutak tutak oiagab putputina, pigai agal ee oi zanemen. Ag duailēl ipal zuabun i gumaranemen. Guzenina, dudu ipal ag ee tamacag we dacanem, dudu ipal ag wain ze asiu zamai, dabuiag guganeu. ²² Ag agaltal zau oug ee ze mui zabun iboin tam ta? Agal dabeleu guzenai ta, Uwait nugau zau go gaul zau aimai zaueim zoimai, zaiagar ecesab tamacag ipal aipag nuabun aimai guzenanemen. Iz igul go guzenanemen en ein ai awarai? Iz igul go en agal wanimag wag i marai, tam pet tam! Agal igul egonou pet.

²³⁻²⁴ Iz ze go abai maremin go Dubanou Ban nug mileun. Go guzenai, umaum go Zudas nug igual Dubanou Ban, Yesus gonugau iwai zaugul ebeagab ebu mabun ziwās ebu, Yesus nug *bret* oimai, Uwait ‘Ese-e’ auraimai, kikakaraimai, eneun, “E izal enim tabug, ag isanarabun marem. Ag *bret* e zaimai, iz en dabuiag ilen.” ²⁵ *Bret*

zai mazicaimai, gap wain ze mui oimai, eneun, “E gap go Uwait nugau baib awau izal esep sil pezai meun. Ziwas ipal e gap wain ze zaiban, iz en dabelen.” ²⁶ Ag ein ziwas ebu, *bret* go mui gap wain go ze zaimai, duailel ipal Dubanou Ban noumeun ze awarai dabi dabi, koli Dubanou Ban nug alamau.

²⁷ Gonun, duair in go igul eg Kristus nugau wanib tonoi murabun guzenaneu Dubanou Ban nugau *bret* mui gonugau wain ze gap ebu zaneu, duair go Dubanou Ban nugau enib tabug eseu mui eg muraneu. Go ze a, aiu ses go uhu umau. ²⁸ Gonun, duailel tutak tutak amegai agal oiagab oug erunai pet dareu sisiaimai, Uwait nugau *bret* mui wain ze mui zan. ²⁹ Duair in go amegai Dubanou Ban nugau enib tabug en dabilab tam, go gaul *bret*, wain ze zimau, go gue Uwait nugau ameg ebu ze a. ³⁰ Igul go guzenina, ag ipal gusig tamacag dacanemen, ipal ebeu wanemen, ipal noumanem. ³¹ Bo, ig igual oigeb suban sisiaimai, Uwait nugau ee zab, uhu go i wab. Ig guzenamam, Uwait nug ig sisicigeimai, ig ze a aimai i aigamau. ³² Bo, ziwas ipal ebu, ig Uwait Banou nug sisi-cigeimai, igul naliu abai migabun uhu miganeu. Gonun, aiu ses Uwait Banou nug sisiabun ziwas ebu, em e ebuan duailel ze a aimai, go nug ig ag abai ereg ze a aimai i aigamau.

³³ Gonun, o zaiar, bo, ag Uwait nugau ee zabun alai tulaimai, pigai ee i zab, zaiagar zuabun gumarai dan. ³⁴ Du in go petak we waba, go koli gonugau zaueim betei ee zamau. Gonun, ag alai gotulebi, Uwait nug ag ze tamacag ai awaramau.

Ze ipal dareu, aiu ses izanag ag waiagab alaimai, ze go kasai.

12

Uwait nugau Ah Wes nug ig ag gusig naliu beu beu miganeu.

¹ O zaiar, iz ag Uwait nugau Ah Wes nug salau mabun gusig naliu ag tutak tutak maraneu en awaramoroi. Iz ag igul go suban abe mabun en awarem. ² O zaiar, ag abiu, getal ag Umus ougan duailel Uwait nugau Ze duab tam ebu, duailel ipal agen abu beu beu eiman keuarena, ag betei polu uwait agal doropag go ze i macanemen wanimag wag maranemen. ³ Gonun, iz ag ze e suban abe mabun awarem. Du tub go Uwait nugau Ah Wes mui go nug enai ze mabun iborain tam, “Uwait na Yesus eg moren.” Du tub go Ah Wes tamacag mui gonug, enai ze mabun iborain tam, “Yesus go izal Dubanou Ban,” Du go gue Uwait nugau Ah Wes nughtal dabeleu go morona, go ougab petak aimai, “Yesus go izal Dubanou Ban” aneu.

⁴ Ah Wes nug gusig naliu beu beu miganeu. Bo, go Uwait nugau Ah Wes tutak sag dareu. ⁵ Uwait Dubanou Ban nugau salau murabun abu asiu dareu, bo, ig Dubanou Ban tutak sag ulagwag muranem. ⁶ Uwait nugau salau murabun ig gusig beu beu mui, bo, Uwait tutak nug gonugau salau mabun gusig go beu beu unum miganeu.

⁷ Uwait nugau Ah Wes gonughtal duailel tutak tutak gusig naliu agzozou isa isanarabun en maraneu. ⁸ Uwait nugau Ah Wes nug du tub dabeleu naliu duailel ipal awarabun muraneu. Ah Wes

go gotal du tub abiu mabun gusig morona, Uwait nugau Ze duail el abai marabun muraneu. ⁹ Ah Wes go gotal du tub gonugau ougab petak abun gusig muraneu. Ah Wes gonugtal du tub duail el ebeu mui kasarabun gusig muraneu. ¹⁰ Du tub gugeg beu beu mabun gusig muraneu. Du tub Uwait nugau Ze doimai, duail el awarabun gusig muraneu. Du tub ein ece Ah Wes eim aleun, ein ece go eiman alab tam, go sisiaimai, abiu mabun gusig muraneu. Du tub go uzan tuban ze beu beu marabun gusig muraneu. Du tub ze go ata atai en zebigeg erunai pet abiu maimai, kekulabun gusig muraneu. ¹¹ Bo, gusig go beu beu Uwait nugau Ah Wes gonugtal gonugau dabeleu eiman alaneu. Gonug gonugau dabeleu eim duail el gusig beu beu maraneu.

Ig ag unum gotulaimai, enimig tutak sul dancanem.

¹² Du nugau enib tutak sag, bo, gonugau arab, ebeg, gagalig, unum gotulina, gonugau enib tutak usalaneu. Go guzenai, ig ag unum gotulina, Kristus nugau enib tutak sul usalanem. ¹³ Gonun, ig ag unum Zuda duail el ta, emgasag ipal ebuan duail el ta, salau duail el (slev) ta, duail el agal salau agtal gumaranemen ta, ig unum Uwait nugau Ah Wes tutak ebu ze ziwigemen. Uwait nug ig unum Ah Wes go tutak igual oigeb oug migeun. Gonun, ig ag Kristus nugau enib tutak sul darem.

¹⁴ Ig ag unum abiu, igual enimig go tutak i dareu, go arab, ebeg, gagalig mui unum tutak tulai darem. ¹⁵ Gonun, aram nug enamau, “Iz ebe tam, gonun, iz enib ebuan tam,” go guzenai ze maimai, i unamau, go ebutal pezai damau. ¹⁶ Dabug gau

nug enamau, “Iz ame tam, gonun, iz enib ebuan tam,” go guzenai ze maimai, i unamau, go ebutal pezai damau. ¹⁷ Bo, enimig unum ameig usaleun zob, saiu tub erunai dumau? Go saiu duabun iborain tam. Enimig unum dabuig gau usaleun zob, sous zumau erunai itu dumam? Go itu duabun iborain tam. ¹⁸ Iguar enimig guzenai tam, Uwait nugtal gonugau dabeleu eiman enimig ebu ece beu beu salau tutak tutak a mareun. ¹⁹ Bo, iguar ebeig ta, aramig ta, tutak daremen zob, iguar enimig i damau. ²⁰ Ig abiu ece beu beu unum tulina, enimig tutak dareu.

²¹ Gonun, ameig nug ebeig guzenai aurabun iborain tam, go enamau “Na e ebu i danen, iz sag dai.” Gagilig nug aramig guzenai aurabun iborain tam, go enamau “Na e ebu i danen, iz sag dai.” ²² Tam pet, tam. Ein ece iguar enimig ebu dareu iguar dabeleu ece go gusig tamacag anem, ece go i darem zob, ig naliu i damam. ²³ Ein ece iguar enimig ebu darem iguar dabeleu go naliu tam, suban gumeimai, iweiu naliu mai muranem. Ece iguar enimig ebu ipal darem ig duaillel ipal agen piabun aipig nuaneu, go suban gumeimai, kulai maranem. ²⁴ Ece ipal iguar dabeleu go naliu pet piabun iboin, ig ag suban gumarianem. Bo, Uwait nug iguar enimig patai meun. Gonug iguar ebeig, aramig, gagilig tulareun. Ece ipal iguar dabeleu naliu tam go nug suban gumaraneu. ²⁵ Gonun, iguar enimig beu beu atalian. Iguar enimig tutak sul, aramig, ebeig, gagilig, agzozou subantal isa isanaranem. ²⁶ Bo, ece tub mu una, enimig unum mu oi bitanemen. Bo, iguar ebeig ta, aremig ta, gagilig ta, dudu ipal agen peimai, wanib wag

mebi, go igual enimig unum siksikamau.

²⁷ Ag don. Ag unum tulemen, go ag Kristus nugau enib. Ag tutak tutak gonugau enib sul daremen. ²⁸ Uwait nugau duailel ula ebu, Uwait nug amegai, Yesus nugau ze oi aidabun dudu tapai mareun. Go koli gonugau ze doimai, awarabun dudu tapai mareun. Kolital, go abai marabun dudu tapai mareun. Guzenaimai, go nug dudu ipal gugeg beu beu mabun tapai mareun. Ipal ebeu dudu kasarabun gusig mareun. Ipal ag duailel isanarabun gusig mareun. Ipal dabeleu naliu duailel ipal gumarabun gusig mareun. Ipal uzanan ze ata atai eim ze mabun mareun. ²⁹ Agal dabeleu guzenai ta dudu unum Yesus nugau ze oi aidabun dudu ta? Ag unum Uwait nugau Ze doimai, awarabun dudu ta? Ag unum abai marabun dudu ta? Ag unum gugeg beu beu mabun dudu ta? ³⁰ Ag unum ebeu eg kasarabun gusig mui ta? Ag unum uzan tuban ze ata atai eim ze mabun iboin ta? Ag unum ze go kekulabun iboin ta? Tam pet, tam. Uwait nug dudu tutak tutak agal salau mabun gusig beu beu mareun. ³¹ Bo, ag Korin duailel, ag Ah Wes nugau gusig naliupet pet uabun oiagab alaimai, dabeleu gusig wanemen.

Iz ulis igul naliupet pet tub abai marai. Igul gonug igul ipal unum zilareu.

13

Igual zaiger en oigeb noumabun en igul.

¹ Iz uzanan ipal dudu agal ze ata atai eim mui, Uwait nugau tibur agal ze eim mui duailel awarai, bo, iz duailel ipal en izal oiab i noumeun, izal ze

go aicer wag dual sul gaul saiu amau. ² Iz Uwait nugau Ze marabun gusig mui, iz dabeleu naliupet pet mui Uwait nugau wagemun ze nugau bigeg abiu maimai, izal oiab petak emin go gusig pet, gonun, iz em manam oi abun iboin, bo, iz duaillel ipal en izal oiab i noumeun, igul go guzenanem gaul manem. ³ Iz duaillel ipal izal ecesab unum maranem, izal enim dudu ipal agen ab sil agilabun en maremin, agilebi, noumanai, bo, izal oiab duaillel ipal en i noumeun, iz ecesab naliu tub i wai.

⁴ Du in go gonugau zaug en gonugau ougab noumeu, du go gue ougab selai mui, go duaillel ipal ebu igul naliu macaneu, go duaillel ipal agal ecesab en ougab i alaneu, gonugau wanib wag maimai, i siksikaneu. ⁵ Go duaillel ipal oiagab eg marabun ze eg i macaneu. Duaillel ipal agen gonugau igul sesamoramam aimai, go nugtal gonugau wanib wag mabun en i dabilaneu. Go pigai aigsisil i aneu. Duaillel ipal agen go ebu igul eg mina, go nug koli ag ebalagab igul eg mabun i dabilaneu. ⁶ Du go dudu ipal en ougab noumeu, go ein igul eg duaillel ipal macanemen uligaimai, ougab i siksikaneu, bo, ein tuguiyai igul go macanemen uligaimai, ougab siksikaneu. ⁷ Gonug umkoskos dudu ipal suban gumaraneu, go umkoskos duaillel ipal igul naliu mabun en ougab petak aneu, go umkoskos ougab siksikaimai ein igul naliu dudu ipal agen go ebu mamam aimai, go gumei dacaneu, dudu ipal agen go uhu morona, go umkoskos gusig tapai dacaneu.

⁸ Duaillel ipal en oiagab noumabun igul go, i tamamau. Tam pet, tam. Go umkoskos guzen-

tal damau. Bo, Uwait nug ebuan ze dudu agen doimai, awaranemen, igul go umkoskos i damau. Dudu agen ipal uzanan ze ata atai eim ze macanemen, igul go Uwait nug tapelamau. Iguale abiu macanem igul han tamamau. ⁹ Ulis, ig Uwait nugau Ze bigeg unum i abiu, ig ginaginam sag abiu. Ig Uwait nugau Ze ginaginam sag maranem. ¹⁰ Bo, aiu ses, Kristus alaimai, ece unum naliu usalaba, ece tutak tutak ig ulis abiu mai darem, go unum tamamau. ¹¹ Getal iz mogoi ginampet ebu izal ze, izal dabeleu, mogoi ginaginam agal sul. Ulis iz du banou, iz mogoi ginaginam agal igul i sesamorani. ¹² Ulis, igua Uwait nugau siameg iror ebu pianem sul, ig Uwait suban abe mab tam darem, ziwases aiu ses zumau ziwases ebu, gonugau siameg araog pimam. Ulis, iz go en ginamtal abiu, bo, ziwases go zumau ziwases ebu, iz Uwait nug iz abiu milaneu sul, izan go unum abiu murai.

¹³ Ulis, igul ainarai muzmuz darem. Igul go Uwait en oiagab petak anem mui, ecesab go aiu ses zuabun gumanem mui, iguale oigeb duaillel ipal en noumanem. Bo, iguale oigeb duaillel ipal en noumanem, igul go banou pet, ipal igul zilareu.

14

Ig ag Uwait nugau Ze duaillel tugui ai awarab.

¹ Gonun, agal oiagab duaillel ipal en noumabun umkoskos salau gusig macan. Ag Ah Wes nugau gusig beu beu uabun oiagab gusig macan. Bo, igul go Uwait nugau Ze duaillel awarabun oiagab gusig pet macan. ² Duair in go ipal uzanan ze eim awaraneu, go gue duaillel ipal awarabun tam, go

Uwait sag auraneu, einen, du tub nug gonugau ze bigeg abe i macaneu. Go Uwait nugau Ah Wes gonugau gusig sil petak ze wagemeeun maraneu. ³ Bo, duair in go duailel Uwait nugau Ze agal ze eim awaraneu, du go nugau ze nug duailel go agal oiagab Uwait en gusig maraimai, igul naliu guzenabun oiagab asai maraimai, agal oiagab selai dabun maraneu. ⁴ Duair in go ipal uzanan ze eim ze maraneu ze go eim du gonugau ougab Uwait en gusig muraneu, bo, duair in Uwait nugau Ze duailel agal ze eim awaraneu, go nug go Kristen duailel unum han agal oiagab gusig maraneu.

⁵ Izal dabeleu guzenai, ag unum ipal uzanan ze eim maranemen go naliu, bo, iz ag Uwait nugau Ze duailel agal ze eim awarabun aimai gusig dabelem. Duair in go Uwait nugau Ze duailel araog awaraneu, gonugau salau nug du go gue ipal uzanan ze eim maraneu gonugau salau zilacorou. Ipal uzanan ze eim Uwait nugau Ze duailel awarabun go iboin tam, bo, dudu ipal ze go koli kekulabun dabi, go iboi, kekulaba, Kristen duailel unum isanaraneu.

⁶ O zaiar, ag ze go en suban dabilan. Iz ag waiagab alaimai, ipal uzanan ze ata atai eim awaremin aimai, ze go doimai, abe mabun iboin ta? Tam pet, tam! Ze go nug ag i isanaramau. Bo, iz ze ipal Uwait nug iz araog abai mileun agal ze eim awarai, iz ag dabeleu naliu marai, iz Uwait nugau Ze araog awarai, iz ze tub naliu abai marai, go ag isanarabun iboin. ⁷ Ag ecesab go dorog tamacag saiu amau guzentel dabilan. Wag ta, pulel ta, dudu agen gaul wina, ecesab go saiu suban i aneu. Ein kabal wabun gonugau zeu oimai, wag wina,

saiu naliu zuna, duailen duanemen. ⁸ Go guzen-tal, malai mabun ziwaz ebu, malai mabun aicer suban i saiucina, malai dudu ag malai mabun ecesab erunai suban mamam? ⁹ Ag han guzenai, ag ipal uzanan ze eim duailen i abiu awarebi, ag ze go bigeg erunai pet dareu abe mamam. Agal ze gaul em ebu numau. ¹⁰ Petak pet, em e ebu ze beu beu asiu dareu, bo, go unum bigeg mui. ¹¹ Du tub nug iz gonugau ze bigeg i abiu ailaimai iz uzan tuban du amau, izan han go uzan tuban du anai. ¹² Ag han guzenai, ag Uwait nugau Ah Wes nugau gusig beu beu uabun dabeleu gusig macanemen. Gonun, ag Kristen duailen isanarabun Ah Wes gonugau gusig uabun salau gusig macan.

¹³ Gonun, du in go ipal uzanan ze maraneu, go ze gue koli kekulabun gusig uabun Uwait auranem. ¹⁴ Bo, ag suban dabilan, iz ipal uzanan ze eim Uwait aurai, go izal dorop sag auranem, izal dabeleu gaul dacaneu. ¹⁵ Gonun, iz erunai? Iz Uwait aurabun, iz izal ze eim Uwait auremin, izal dorop dabeleu mui unum go auremin, duailen dumam. Iz Uwait ulagwag moroimai, kabal wabun izal dorop dabeleu abai ereg kabal wai. ¹⁶ Bo, nait dorop nug uzan tuban ze eim Uwait auranem, du tub go na waunab hobi dareu, erunai doimai, petak amau? Go na ze memen i abiu. ¹⁷ Na Uwait 'Ese-e' auranem, go naliu, bo, du tub na waunab hobi dareu go isanorab tam.

¹⁸ Iz Uwait 'Ese-e' auremin, einen, ziwaz umkoskos iz ipal uzanan ze eim auranem. Petak, iz ag unum zilacaranem. ¹⁹ Bo, duailen Uwait nugau Ze duabun zobu piabun alina, ze ginampet agal ze eim ag duabun sul awarai. Bo, uzan tuban

ze asiu ag abiu tam go ag awarabun iboin tam.

²⁰ Zaiar, ag mogoi ginaginam agen dabilanem sul i dabilan. Ag mogoi ginaginam igul eg i macanemen sul dan, bo, dudu banban agal dabeleu mui dan. ²¹ Uwait nugau kasai ze agau ebu getal Aisaia nug guzenai sikut weun,

“Banou nug aneun, ‘Iz emgasag ipal ebuan dudu izal ze awaremin, agen agal ze eim izal duaillel awaramam. Iz emgasag ipal ebuan duaillel agal oiagsau eim ag awarai. Iz guzenai, bo, ag izal ze i dumam.’ ”

Aisaia 28:11, 12 ²² Gonun, ipal uzanan ze eim awaranem igul, igul go atai Uwait nugau gusig nug abai marabun guzenaneu. Bo, igul go nug dudu agal oiagab Yesus en petak ab tam Uwait nugau gusig abai maraneu. Bo, Uwait nugau Ze agal ze eim marabun igul duaillel goagal oiagab Yesus en petak emen araog abai maraneu.

²³ Gonun, zobu piabun ziwass ebu, duaillel unum alai gotulina, agen unum uzanan ze ata atai eim awarina, duaillel ipal agal oiagab petak ab tam ag han ereg alaimai, ze go beu beu doimai, ze mamam, “Dudu go kar wagen, guzenai darem?”

²⁴ Bo, ag Uwait nugau Ze araog awarebi, du tub go ougab petak ab tam ta, tub uzaneim an du ta, go zaueim go zumau, ze go nug gonugau ougab zet nug sul waba, go abiu mamau go igul eg macaneu du. Ze go doun nug, gonugau igul unum sisiuramau. ²⁵ Gonugau ein igul ougab oug wageimai dareu araog usalamau. Gonun, go taubib waimai, Uwait ulagwag moroimai, awaramau, “Petak pet, Uwait ag abai dareu.”

Zobu piabun igul naliupet.

²⁶ O zaiar, iz ag igul go guzenabun awarem, ag zobu piabun alai tulaimai, ag erunamamen? Ag unum salau mui. Du tub go kabal wamau, du tub alai Uwait nugau Ze abai maramau, du tub go ze tub Uwait nug go aureun awaramau, du tub go uzan tuban ze eim ze mamau, du tub go ze koli kekulamau. Ag igul go unum guzenamamen, go Uwait nugau duaillel isanaraimai, gusig maramamen. ²⁷ Duaillel inen ag ipal uzanan ze eim marabun, du asiu agen i maran, aliag ta, dudu ainarai agen ze maramam, go iboi. Ag ze i beu tonoman. Tub nug ze maziaba, tub nug ses ze mamau. Du tub nug ze go bigeg kekulai mamau. ²⁸ Bo, du tub ze go bigeg kekulabun iboin tam aba du go uzan tuban ze eim ze maraneu du i ze mamau, soai damau. Go gonugau dabeleu eiman Uwait iau auramau.

²⁹ Uwait nugau Ze doimai, awaranemen dudu aliag ta, ainarai tutak tutak asai ze mina, duaillel ipal darem agen ze go suban sisiaramam. ³⁰ Bo, Uwait nug du tub go ebu hobo damau, ze awau muraba, du go asai ze maba, amegai ze meun du go soacama. ³¹ Ag unum tutak tutak Uwait nugau Ze duaillel marebi, guzenamam, duaillel unum ag ze abiu maimai, agal oiagab igul naliu guzenabun asai maramau. ³² Dudu inen ag Uwait nugau Ze duaillel maranemen ag agtal agal oiagsau suban gumamamen. ³³⁻³⁴ Einen, Uwait go salau unum tugui ai macaneu, go salau ata atai i macaneu. Go ougab selai mui salau macaneu. Gonun, ig gonugau igul sesamorab.

Uwait nugau duaillel ipal uzan beu beu gotulanemen sul, agal zobu piabun ziwasi ebu han,

ailél ag i ze mamamen, ag soai damamen. Ag utarebi, ag ze i mamamen. Ag dudu agal piagsal damamen. Go igual Zuda agal kasai ze nug guzenai aneun. ³⁵ Ailéel ag ein ze bigeg i abiu, go abiu mabun agal gamulagar agal zaueim kanabarebi, awaramam. Bo, duailel unum gotulai dabi, air tub nug asai ze mamau, go igul egonou pet.

³⁶ Ei, ag Korin uzanan duailel, agal dabeleu Uwait nugau Ze ag eiman bigegweun ta? Agal dabeleu gonugau ze ag ebalagab sag aleun ta? Tam pet, tam. ³⁷ Du tub nugau dabeleu iz Uwait nug gonugau ze duailel awarabun gusig mileun ta, Ah Wes nug gusig naliu tub mileun aba, go nug ze e sikut wai marem go Dubanou Ban nugau kasai ze abiu maimai, awaramau. ³⁸ Bo, du go izal ze sikut wemin sesamorab tam ag gonugau ze i sesamoramamen.

³⁹ O zaiar, gonun, ag agal oiagab duailel Uwait nugau Ze marabun gusig macan. Bo, ag duailel ipal, ipal uzanan ze ata atai eim ze mabun i kuatai ze awaran. ⁴⁰ Bo, ag zobu piabun ziwass ebu, duailel ipal isanarabun dabileiban, igul naliu suban sesamoran.

15

Kristus go noumaimai, koli waseun ze.

¹ O Zaiar, iz ag getal Uwait nugau Ze Naliupet go maremin, doimai, agal oiagab gusig memen, ulis, koli ze go dabilabun awarem. ² Ag Ze Naliupet go maranemin suban doimai, gusig patebiag, go Uwait nug ag imaraneu. Ag go guzeniamamen, agal oiagab go gaul petak emen.

³ Iz Ze Naliupet go amegai awaremin, izacin amegai oimai, ulis ag marem. Ze go bigeg banou. Go Kristus igual igul eg zilagai migabun noumeun. Uwait nugau ze eim getal aneun sultal guzeneun.

⁴ Go noumina, ob hemen gil ainarai ebu, go koli awau waseun. Uwait nugau ze nug getal aneun sultal usaleun. ⁵ Go asaimai, Pita amegwab usaleun. Guzenaimai, gonugau tapaimareun dudu begurug sag amegab ebu usaleun. ⁶ Guzenaimai, duail el go asiu agal oiagab go en petak emen amegab ebu usalina, pemenin, agal nanalemen handret tabkwai zilacoroun. Duail el go agal amegab nug go uligemen ipal ulis darem, ipal noumemen. ⁷ Guzenaimai, go Zems amegwab usalina, uligeun. Guzenaimai, gonugau ze oi aidanemen dudu unum amegab ebu usalina, uligemenin. ⁸ Duail el agal oiagab petak emen go unum uligai pocina, iz han ameab ulis usalina, pemin. Iz ze oi aidanemen dudu ipal usalemen sul abu go eiman usalab tam.

⁹ Uwait nugau ze oi aidanemen dudu ula iz wanim banou tam. Uwait nugau duail el agen iz go Yesus nugau ze oi aidaneu du aimai i aillamam, einen, izan getal duail el agal oiagab Yesus en petak emen eg maranemin. ¹⁰ Bo, Uwait nug gonugau ougab naliu eiman iz isanileimai, iz gonugau ze oi aidabun tapai mileun. Uwait nug iz gaul isanilab tam, iz salau gusig pet maimai, Yesus nugau ze oi aidanemen dudu ipal unum zilarai darem. Bo, izal gusig sil salau go mab tam, Uwait nug tal gonugau ougab naliu eiman iz gusig milena, salau go moroi darem. ¹¹ Uwait nugau Ze izan marai darem ta, ipal agen marai darem ta,

ig go Uwait nugau Ze sag maranem. Ag doimai, oiagab petak acanemen.

Ig unum noumaimai, koli asamam.

¹² Ig Kristus go noumaimai, koli waseun ze awarina, duanemen. Gonun, ag ula dudu ipal agen einen, “Duail el noumanemen ag koli i asamamen.” ze go macanem? ¹³ Duail el noumanem koli i asamam ze petak tam aba, go Uwait nug Kristus koli asai murab tam. ¹⁴ Uwait nug petak Kristus asai murab tam aba, Uwait nugau Ze naliu en awarai aidarem zebigeg go tamacag, ag go en oiagab petak emen han bigeg tamacag. ¹⁵ Ze go gue waseun en awaremun petak tam aba, duail el ipal agen ig Uwait en polu ze manem aimai ze mabun iboin, einen, ig Uwait nug Kristus noumina, koli asai moroun aimai awaranem. Bo, duail el noumemen koli i wasebi go petak, Uwait nug Kristus wasai murab tam. ¹⁶ Uwait nug dudu noumanem koli i asai maraneu, ze go petak zob, Uwait nug Kristus koli asai murab tam. ¹⁷ Uwait nug Kristus asai murab tam zob, agal oiagab Kristus en petak emen go gaul emen zob, ag agal igul eg ebutal daremen zob. ¹⁸ Guzenaimai, duail el go agal oiagab Kristus en petak aimai, noumemen ag tamemen. Uwait nug ag imarab tam. ¹⁹ Ig Kristus en oigeb petak maimai, go nug ig ebilangeb igul naliu migabun gumei darem. Bo, igul naliu go ig ebilangeb guzenabun em e ebu tutak gumei darem, duail el ipal agen ig peigaimai, ze mamam “Bisomagar! Duail el go gaul salau asiu maimai, noumamam.”

20 Bo, ze go petak pet. Uwait nug Kristus koli asai meun, go awau wai ebuan ee sul amegai waseun, gonun, ig abiu duail el noumemen unum asai maramau. 21 Du tutak nug noumabun igul araog meun, guzenaital du tutak nug koli usabun abu usalai meun. 22 Duail el ag Adam eiman us-alemen, gonun, ag go sul noumamamen. Igul go sul, duail el ag Kristus dual pezai daremen ag go sul koli awau usamamen. 23 Bo, ag tutak tutak agal usabun ziw as ebutal asamamen. Amegai Kristus awau wai ebuan ee sul waseun. Aiu ses, go koli alaba, gonugau duail el han asamamen. 24 Guzenebi, em tamabun ziw as alamau, Kristus nug gumaranemenin dudu banban mui, dudu wanimag a mui, dudu gusig a mui, agal gusig unum eg maramau. Guzenaimai, go nug ece unum gumarabun gonugau memeg, Uwait nugau ebe g eb u muramau. 25 Uli s Kristus nug em e gumei damau betei, Uwait nug gonugau iwai zaugul unum zilacaraimai, gonugau arab pigsal maramau. 26 Gonugau iwai zaugul unum eg usalaimai, noumebi, go nug noumabun gusig han zilacuramau. 27 Einen, Uwait nugau ze nug guzenai aneu, “Uwait nug ece unum gonugau arab pigsal meun.”

Buk

Song 8:6 Go araog pet. Uwait nugtal ece unum Kristus nugau arab pigsal meun. Gonun, ig petak abiu, Uwait nugtal go Kristus nugau arab pigsal i dareu. 28 Ece go unum Kristus nug gumabun gonugau arab pigsal mina, Kristus nugtal Uwait nugau pigsal damau. Amegai Uwait nug ece unum gonugau nag nugau arab pigsal meun. Bo, aiu ses koli nag nugtal memeg nugau pigsal daimai,

Uwait nug ece unum gumamau.

²⁹ Ag ulis igul go en dabilan. Dudu ipal zaiagar noumina, agal zaiagar noumemenin isanarabun agal wanimag pataimai, Kristus nugau wanib ebu gagaliag patanem. Dudu ipal agen Uwait nug dudou noumemen koli awau i asai maramau ze manem. Agal ze petak aba dudou go ag zaiagar noumemen en gagaliag patanem ag einen guzenanemen? ³⁰ Bo, iz ulis, ig en awarem. Noumemen dudou koli i asamam zob, ig einen umkoskos Uwait nugau Ze marabun uhu oi aidanem? ³¹ O zaiar, iz ag petak pet awarem, iz ziwawas umkoskos dudou ipal agen iz iwebi, noumanai ta, tam ta, dabeleimai, salau mai darem. Ag unum igual Dubanou Ban, Yesus Kristus dual pezai darem en izal oiab siksikeu, gonun, iz ze go ag ameagab wagemabun iboin tam. ³² Bo, izal dabeleu go, em e ebuan ece en oiab nug noumanem zob, iz e Epesus uzanan dudou ag gaian egun zag sul abai alalaimai, ein ece wai? Ag don, duaillel noumanem koli i asanemen zob, ig guzenai ze mab,

“Ig ulis siksikaimai, ee ze mui zab, einen, ig tuaba noumamam.” *Aisaia 22:13*

³³ Ag dudou ipal utarebi, ag i polumaramam. Ag igul eg macanemen dudou abai tulamamen, dudou go agen agal igul naliu eg maramam. ³⁴ Ag agal igul naliu getal macanemen koli dabileiban, igul eg utan. Iz agal aipag nuabun ze e awarem, einen, agal duaillel ipal ag Uwait i abiu.

Igual enimig koli awau asamau, go atai pet.

³⁵ Bo, dudu ipal agen guzenai kanabai awaramam, “Dudu noumanem, Uwait nug koli erunai asai maramau? Agal enimag erunai pet usalamam?” ³⁶ Go dabeleu tamacag dudu agal ze! Ag abiu, ag ee ug banemen, ee ug go em oug i nuba, walu awau i zumau. ³⁷ Go ein ee ug banemen gonugau paiu mui unum i banemen. Ag ee ug tutak banemen. Ag atum ug ta, kulukut ug ta baimai, ag ee ug tutak banemen. ³⁸ Bo, Uwait nug-tal goagal paiu beu beu usalai maraneu. Gonug-tal ug beu beu gonugau paiu beu beu maraneu. ³⁹ Enimag unum tutak tam. Dudu agal enimag atai, egun agal enimag atai, meg agal enimag atai, karuk agal enimag atai. ⁴⁰ Mesgai wagan ece agal enimag atai, em ebuan ece han agal enimag atai. Bo, Mesgai wagan ece agal iweiu atai, em ebuan ece agal iweiu atai. ⁴¹ Am gonugau hilanau atai, geil gonugau hilanau atai, ureb inain tutak tutak goagal hilanau han ata atai.

⁴² Gonun, aiu ses, duail el noumemen koli asamam, go ee ug sul. Enimag ob hiacaremen go noimai, bilamau, enimag asamau atai go noimai, bilabun iborain tam. ⁴³ Enimag ob hiacaremen, go unu mui gusig tamacag, enimag koli wasamau go naliu gusig mui. ⁴⁴ Enimag go ob hiacaremen go em ebuan, enimag go asamau go Mesgai wag damau.

Em ebuan enimig dareu, Mesgai wagan enimig han dareu. ⁴⁵ Uwait nugau ze getal sikut wai memen, guzenai aneun, “Uwait amegai du tub Adam patai mina, du go gue em e ebu dabun usaleun.” *Stat 2:7* Bo ulisan Adam go atai pet go nug Mesgai wag awau muzmuz dabun gusig migeun.

⁴⁶ Uwait nug amegai Mesgai wagan enimig migab tam, amegai em ebuan enimig migeun. Aiu ses ig Mesgai wagan enimig migamau. ⁴⁷ Tutak amegai du Adam go em e ebuan usaleun. Uwait nug em oimai, patai meun. Ulian du koli waseun go Mesgai wagan enib mui. ⁴⁸ Em e ebuan duailel, ag em ebuan patai meun du sul. Bo, Mesgai wagan duailel ag go Mesgai wagan du sul usalamamen. ⁴⁹ Ig ulis go em ebuan du sul darem, guzenaital aiu ses ig Mesgai wagan du dareu sul damam.

⁵⁰ O zaiar, iz ag petak pet awarem, em e ebuan duailel ag em ebuan enimag mui ag Uwait nugau gumaneu uzan Mesgai wag simai, go ebuan ece naliu i umamen, tam pet tam. Ece bilamau nug, ece i bilaneu i umau. ⁵¹ Ag don, iz ag wagemem ze naliu tub awaramoroi. Ig unum i noumamam, bo, igual enimig koli atai kekulamau. ⁵² Go amecig amuz palacanem sul pigai guzenamam. Ziwas sespel, balau ulwaba, igul go guzenamau. Balau ulwaba, doiban, noumemen dudu koli usamam, koli eg i umamen, ag unum atai ailamamen. ⁵³ Enimag go bilaneu ailaimai, naliu muzmuz damamen. Enimag go noumemen acelaimai, awau muzmuz damamen. ⁵⁴ Igul go guzenaba, petak pet ze go Uwait nugau agau ebu dareu petak zou. Go guzenai aneun, “Noumabun gusig Uwait nug unum eg moroimai, zilacoroun.” *Aisaia 25:8* ⁵⁵ “Noumabun igul gonugau gusig in zilacorou? Noumabun igul gonugau gusig in mu muraneu?” *Hosea 13:14* Gonug du tub zalacurabun iborain tam. Uli gonugau gusig unum waneun. ⁵⁶ Noumabun igul gonugau gusig

sil duailel go igul eg macanemen mu maraneu. Igul eg gonugau gusig kasai ze go ebuan waneu. ⁵⁷ Bo, ig Uwait 'Ese-e' auraimai, gonugau wanib wag murab, einen, Uwait nug igual Dubanou Ban, Yesus Kristus palautina, go nug ig gusig migena, ig go malai zilacuranem.

⁵⁸ O zaiar, ag izal ug pet sul. Gonun, ag gusig tapai dan. Ag ece ipal utebi, ag igul eg ebu i keuaramau. Ag umkoskos Dubanou Ban nugau salau macan. Einen, ag abiu ag Dubanou Ban dual pezai dabi, agal salau macanemen go i sakamanen.

16

Pol nug aiwag ipal zaiagar marabun aimai awareun.

¹ Iz ulis aiwag go agen gotulai mina, Uwait nugau duailel Zerusalem uzan darem marabun awaramoroi. Iz getal Galesia agaig ebuan duailel agal oiagab petak emen igul go abai maremin sul ag han go igultal sesamoran. ² Ag unum agal salau eiman aiwag wanemen. Guzenina, Ban Zobu ebu ag tutak tutak agal aiwag erunai pet omen atalaiban, ipal agal zaueim macan. Guzenebi, iz alemin, ag aiwag gotulabun salau i mamamen. ³ Agtal dudu ipal aiwag go gotulai memen Zerusalem ban uzan oi bitabun tapai maran. Iz ag waiagab alemin, iz agau tub Zerusalem duailel agen dudu go abiu marabun sikut wai maraimai, maremin, oi bitamam. ⁴ Bo, izal dabeleu guzenai, iz ban uzan go ebu salau tub mui aba, iz ag abai ereg bitai.

Pol nugau dabeleu.

⁵ Iz Masedonia agaig bitai. Iz go eiman beteimai, ag waiagab alai. ⁶ Iz ag abai betei ziwasi huia dai. Iz i abiu, iz ut malalai ziwasi ebu ag abai dai ta, tam ta. Guzenaimai, iz ag utarai unamoroi emin, izal unabun ziwasi ebu, ag iz isanilamamen. ⁷ Iz ag abai ziwasi hogu dabun utem. Uwait Banou nugau dabeleu guzenai, iz go ebu ziwasi huia dabun ailaba, iz ag abai ziwasi huia dai. Tam aba, tam. ⁸ Bo, iz Epesus uzan damin, Pentikos ziwasi zumau. ⁹ Einen, Uwait nug e Epesus uzanan duaille isanarabun abu im oiteun. Iz duaille agal oiagab petak abun gusig banou mileun. Bo, dudu ipal agen iz ibail iwai mai darem.

¹⁰ Timoti go ag waiagab bitaba, agen go 'Amban' auraimai, imaiban suban guman. Ag igul go guzenebi, go i uminamau, einen, go iz Dubanou Ban nugau salau manem sul go nug han mai dareu. ¹¹ Gonun, agen du tub utebi, go nug Timoti go du magun aimai, i semuramau. Ag go koli unabun ziwasi ebu suban isanoron. Go koli iz waiab alabun aba, ag go isanorobi, go ougab selai mui alamau, einen, iz go dual zaiger ipal abai ereg alabun gumarai darem.

¹² Uli iz igual zaicig, Apolos en awaramoroi. Iz go zaiger ipal abai ag alai piarabun gusig aurane-min, bo, go ulis ag alai uligarabun ougab siksikab tam. Aiu ses ag alai uligarabun abu daba, go petak alamau.

¹³ O zaiar, ag suban pian. Agal oiagab petak emen gusig patan. Ag i uminan, gusig tapai dan. ¹⁴ Agal zaiagar en umkoskos oiagab nug noumaiban, isanaran.

¹⁵ O zaiar, ag Stepanas gonugau ug mui abiu. Akaia agaig ebu ug go inan oiagab petak emen. Ag Uwait nugau duaillel isanarabun sag salau gusig macanemen. ¹⁶ Ag igul go guzenanemen dudu agal ze suban sesamorabun aimai gusig awarem. Ag dudu go sul mui, duaillel ipal ag abai salau macanemen mui, agal piagsal dan.

¹⁷ Stepanas, Portunatus, Akaikus go agen iz alai peilina, izal oiab siksikeu, einen, iz abiu ag unum iz alai peilabun iborain tam. Goagen agal empip oimai, iz alai peilemen. ¹⁸ Ag iz isanilemen, gonun, izal oiab naliu usalaneu, getal agenag isanarena, goagal oiagab han naliu usaleun. Ag abiu, dudu guzenanemen ag wanimag a, gonun, agal ze sesamoran.

Pocabun ze.

¹⁹ Esia agaig ebuan duaillel agal oiagab petak emen agen ag ‘Amban’ ai awarem. Akwila, Prisila dual mui duaillel agal oiagab petak emen agen agal zaueim tulaimai, agen Dubanou Ban nugau wanib ebu ag ‘Amban’ ai awarem. ²⁰ Igual zaiger iz ibail darem agen han unum ag ‘Amban’ ai awarem. Ag agzozou oiagab noumabun abai marabun ebeag igwai patan.

²¹ Iz Pol, iz ‘Amban’ ze e izal ebesil sikut wai marem.

²² Bo, duair in go Dubanou Ban en ougab noumab tam, iz Uwait auremin, go nug duair go eg maramau.

Izan anem, “Dubanou Ban, na alen!”

²³ Igual Dubanou Ban, Yesus nug gonugau ougab naliu eiman ag isanaraimai, ag abai damau.

²⁴ Ag unum Yesus Kristus dual pezai daremen, gonun, iz ag unum en oiab nug noumaneu. Petak.

Uwait nugau Ze Naliu
The New Testament in the Kein Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kein long Niugini

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kein

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

7c8d8e69-f9a1-5ddf-9698-e3ef19204c55